

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VIII. évfolyam 5. szám (8. Jahrgang Nr. 5.) A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1976 május hó

Elhalasztották a Máriacelli Zarándoklatot

– május 15-16- ról május 29-30 -ra

Mgr. Dr. Ádám György, európai főlelkész jelenti:

A Máriacelli Mindszenty zarándoklatot, amelyet az eredeti tervek szerint május 15-16-án tartottunk volna, május 29-én és 30-án rendezzük meg — most a 7. oldalon közölt program szerint.

Az osztrák belügyminisztérium kérte a rendezőséget, hogy a május 15-16-ra tervezett zarándoklatot két héttel halassza el, mivel május közepén magyar kormányküldöttség érkezik hivatalos látogatásra Ausztriába. Közölték, hogy ez alatt az idő alatt menekült útlevelemmel rendelkező magyarokat nem engednek be Ausztriába. Ezekre a napokra ugyanis belépési korlátozásokat léptettek életbe nemcsak menekült útlevelemmel rendelkező magyarok és minden magyar állampolgár részére, hanem még a magyar nevű idegen állampolgárok részére is.

Az évfordulóra csendben készülők hívek elgondolkozhatnak e váratlan hatósági intézkedésen, bár nagy tömegek alig ütköznek meg azon, hogy a Helsinkiben aláírt «megállapodások» alapján számos, azelelőtt szokatlan intézkedésről hallunk. Az, hogy a magyar rendezőség nem egészen szerencsésen fogalmazta a zarándoklat programját, csak egyszerű ürügy azok kezében, akik éppen a napokban nagy hangosan lezártak egy korszakot olyan erőltetett összefüggésben, mintha ez a közel múlt már is elnyelte volna Mindszenty bíboros alakját, hatálytalanította volna életművét és még emlékére is a feledés homályát borította volna.

A zarándoklat elhalasztását kérő és kieszközölő igyekezet, tehát a tény elentétben áll a beszédek és nyilatkozatok propaganda-tartalmával. Sokkal inkább arra gondolunk, hogy a vasfüggöny mögött is tudják, amit König érsek egy évvel ezelőtt gyászbeszédében megállapított Mindszenty bíboros rava-

talánál: *Defunctus, adhuc loquitur*, halott, de tovább beszél hozzánk. Az évfordulón felelevenítjük a bécsi bíboros-érsek gyászbeszédét, hogy ezzel válaszoljunk az otthoni nyilatkozatokra.

Ime a ma is érvényes szöveg:

Ajka elnémult; a ragyogó szónok szava azonban, mely népe történelméből merítve hazájában hatalmas tömegeket ragadott magával, tovább hangzanak. Meggyőződése volt, hogy az eleven egyházi élet családnak és hazának azzal tesz értékes szolgálatot, ha hirdeti a vallásban gyökerező igazságok rendező szerepét...

Keze, amellyel azokat a pásztorleveleket írta, melyekben a keresztény alapelveket, az Egyház szabadságát, az emberi méltóságot védelmezte egyházmezejében és az országban, elhidegült. Defunctus, adhuc loquitur. Halott, de tovább beszél hozzánk. Emlékiratait olvassák az egész világon és azok megindítanak sok embert.

Szive, mellyel Egyházát, hazáját és hitét mindenekfelett szerette, összetört. Ez a szív nyitva állt mindenkinek, akik szükségét szenvedtek és segítségre szorultak, vallási és politikai hovatartozás nélkül. Egyik látogatásomkor véletlenül tudtam meg, hogy minden adományt, amit különböző külföldi országokból kaptam, szétosztott finom tapintattal szükségben élő fővárosi családoknak. Neki magának semmije sem volt, és spártai igénytelenségben élt. Tudok arról, hogy éveken át állandóan ugyanazt az egy reverendát hordta, míg végül is valaki ráerőltetett egy újat. — Defunctus, adhuc loquitur.

«A világ — mondotta ő maga — elveheti tőlünk ezt vagy amazt, de nem veheti el tőlünk Jézus Krisztusban való hitünket.» A világ valóban sok mindent elvett tőle: hosszú éveken át főpásztori tisztje gyakorlásának szabadságát, az emberi és lekipásztori kapcsolatot egyházmegyéjével és népével, fizikai és

lelki ellenállóerejét a kirakatperben. Senki sem kételkedik ártatlanságában s ennek ellenére nem rehabilitálták.

Amit a világ elvett vagy visszatartott tőle, mint mag a földre hullott, hogy elmúlásával sokszoros termést hozzon. A világ nem veheti el tőle, hogy mártír és hitvalló lett, amint ezt maga a Szentatyja megállapította: Mindszenty alku-dozás nélkül képviselte hitének és Egyházának érdekeit és kész volt minden áldozatot magára vállalni. Minden belső nehézség ellenére engedelmisséget tá-súsított Szent Péter utódjával szemben, hogy — amint ezt nekem mondotta — a fenntartás nélküli engedelmisségre példát adjon.

Mártír volt, aki csodálatos helytállással viselt el testi és lelki szenvedéseket Egyházához és népéhez mindvégig kitartó hűségben. Korszakunknak, egy olyan korszaknak a vértanúja, amelyben új mártírtípust teremtett az ideológia és politikai okokból támadt vallás-üldözés. Erre a hitvallóra és mártírra illik a Szentírás szava: Ha a mag nem hal el, egyedül marad, ha azonban elhal, bőséges temést hoz.

A bécsi bíboros jól ismerte bíborostársa történelmi szerepét, vértanúi lelkületét és nagy életáldozatát. A legilletékesebb nyugati főpásztor ajkáról elhangzott megállapítások igazságával a lelkünkben és emlékezetünkben vegyünk részt a zarándoklaton.

Elszállásolásra csak az utazási irodán keresztül számíthatunk. Címe:

Max Eder — A - 8630 Mariazell

Hauptplatz 65. — Tel. 02727 / 2380.

A megváltozott határidőre való tekintettel az is, aki már jelentkezett az utazási irodánál, sürgősen lépjen újra érintkezésbe velük.

Mivel nagyon sok zarándokra számítunk, azt ajánljuk, hogy szállásigénylését minél előbb jelentse mindenki a fenti utazási irodánál.

Az apostoli hitvallás teológiai magyarázata

A vallás gyökere az Istenbe vetett hit

Hiszek egy Istenben ... Atyában ... Ő egy Fiában ... Szentlélekben ...

Az apostoli hitvallásnak azon szavait emeltük ki, amelyek a Szentháromság misztériumára utalnak.

Előljáróban jegyezzük meg, hogy az eredeti latin szövegű apostoli hitvallás egyik formájában sem tartalmazza az «egy» szót. A magyar Hiszekegy viszont külön kiemeli Isten egységét. Külön tanulmányt igényelne, hogy megállapíthassuk, hogy e szó hogyan és mikor került bele a magyar apostoli hitvallásba. Elegendő legyen itt azt mondani, hogy Isten egységének a kiemelése nem hiba, hisz a Szentmise krédójában is azt imádkozzuk: Credo in unum Deum, Hiszek egy Istenben. Sőt Isten egységének a hangsúlyozása még jobban érzékelteti velünk hitünk e legnagyobb misztériumában rejlő látszólagos ellentmondást. Isten egy és mégis három személyben létezik; az Atya is Isten, a Fiú is Isten, a Szentlélek is Isten és még sincsen három Isten, hanem egy.

Az első négy keresztény században óriási szentháromsági hitvita zajlott le az akkori keleti és nyugati világban, amely kettészakadással fenyegette az Egyházat. Egyesek annyira a három személy közti valós különbséget emelték ki, hogy csak az Atyát ismerték el igaz Istennek, a Fiút és a Szentleket a teremtett világ szintjére süllyesztették (arianista irányzatok). Másokat annyira az Isten egysége ígérte meg, hogy in-

kább a három személy közti valós különbséget tagadták s az Atyában, Fiúban és Szentlélekben ugyanazon egy-személyű Istennek csak három megnyilatkozási módozatát látták (modalista irányzatok).

Itt természetesen ezt a hitvitát még nagy vonalaiban sem tudjuk vázolni. Csak azt jegyezzük meg, hogy az Egyház a hitét véglegesen a niceai (325) és az első konstantinápolyi (381) zsinaton szögezte le. Egyrészt fenntartja az Isten lényegének abszolút egységét, másrészt mindhárom személynek igaz istenségét és valós különbsését. Ennek a tanításnak a lecsapódását találjuk a niceai-konstantinápolyi hitvallásban, amely azonos a Szentmise krédójával: «Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában ... Hiszek az egy Úrban: Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt. Isten az Istenöl. Világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől. Született de nem teremtmény: az Atyával egylényegű (consubstantialis) és minden általa lett ... Hiszek Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és Fiútól származik. Akit éppúgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút.»

Jelen cikkünkben épp csak egy-két reflexiót szeretnénk fűzni hitünknek e megdöbbentő és minden teremtett értelmet meghaladó misztériumához.

Az Ószövetség tanítása Istenről

Az ószövetségi kinyilatkoztatásnak egyik legközpontibb tanítása Isten egyedülisége. Történelmileg ez érthető is, hisz az Izraelt körülvevő népek több istennek hódoltak. Még magában a zsidó vallásban is bizonyos fejlődés figyelhető meg. A kinyilatkoztatás haladtával a zsidóknak az egy Istenbe vetett hite is egyre erősödött. Amikor Isten Mózes által a zsidóknak a tiz parancsolatot adja, az első parancsolatot így fogalmazza meg: «Én vagyok az Úr, a te Istened, én hoztalak ki Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. Senki más ne tekintsen Istennek, csak engem (Kiv. 20, 1-3; v.ö. MTörv. 5, 6-7). Isten egyedüliségének a tudata főképpen a próféták idejében erősödött meg a zsidók lelkében. Kezdetben, a pátriárkák idejében, talán még számoltak azzal a lehetőséggel, hogy más népeknek más isteneik vannak, akik azonban nem hasonlíthatók Izrael Istenéhez. A próféták már kifejezetten «semmi»-nek neveznek más isteneket (Iz 2, 8; 10, 10) és tehetetlen hiábavalóságoknak csúfolják (Jer 2, 5;

14, 22; 16, 19). Amikor Illés be akarja bizonyítani, hogy Baal nem Isten, csak az ő Istene az igaz Isten, így imádkozik: «Uram, Ábrahám, Izsák és Izrael Istene! Nyilvánítsd ki a mai napon, hogy te vagy az Isten Izraelben ... Hallgass meg, Uram, hallgass meg! Engedd, hogy ez a nép fölismerje: te az Úr, vagy az Isten» (1 Kir 18, 36). S miután tűz hullott az égből az oltárra és megemésztette az áldozatot, a nép arcára borulva felkiált: «Az Úr az Isten, az Úr az Isten» (1 Kir 18, 40). Izaiás könyvében találjuk a következő tömör megvallását Isten egyedüliségének: «Gyűljetek egybe, gyertek és lépjetek elő ... Mind esztelenek, akik fából faragott bálványokat hurcolnak magukkal és olyan istenhez könyörögnek, aki nem tud segíteni rajtuk ... Térjetez hozzám és megszabadultok ... Mert én vagyok az Isten és nincsen más» (Iz 45, 20-22).

Isten egyedüliségét bölceleti megfontolással is alátámaszthatjuk. Csak egy Isten lehet, mert ha kettő lenne, akkor kellene, hogy valamiben külön-

bözzenek. Am vagy abban különböznenek, hogy az egyiknek oly tökéletessége lenne, amely a másikban nincs, vagy abban, hogy mindkettő valamilyen léttökéletességgel rendelkezne, amelynek a másik hiájával van. Mivel viszont Istennek végtelenül tökéletesnek kell lennie, az első esetben csak az lenne Isten, aki minden tökéletesség birtokában van, a másik esetben egyik sem lenne Isten, mert egyik sem lenne végtelenül tökéletes.

A Szentháromság hitünk legmélyebb titka

A főnehézség nem is Isten egyedüliségében, hanem személyes háromságában van. A Szentháromság kinyilatkoztatása az újszövetségnek volt fenntartva. Az ószövetségi zsidókat annyira környékezte a politeizmus veszélye, hogy a három isteni személy kinyilatkoztatása Isten-hitüket veszélyeztette volna. Az újszövetségben is csak lassanként bontakozott ki a Szentháromság misztériuma. Máté evangéliuma egymás mellé állítja az Atyát és a Fiút és így egyenlőségüket emeli ki: «Senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, s az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú kinyilatkoztatja» (Mt. 11, 27). Szent János a Fiút Isten Igéjének nevezi, amely Istennél van, Istennel azonos és Istenként a világot teremtette. Ez az isteni Ige testesült meg Jézus Krisztusban (Jn 1). Jézus maga nem egyszer érzékelteti, hogy ő az Istenfia s hogy az Atyától személy szerint különbözik, hisz egyrészt isteni tulajdonságoknak örvend, másrészt azt tanítja, hogy egy másik személy, az Atya, küldte. A Szentlélekre vonatkozóan ugyanazt kell mondanunk: «Ha szerettek engem — olvassuk — tartsátok meg parancsaimat, és én majd kérem az Atyát, és más vigasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét» (Jn 14, 15-16). A legvilágosabban azonban a Máté által ránk hagyott keresztelési parancs fejezi ki a Szentháromság misztériumát. Mennybemenetele előtt Jézus meghagyta apostolainak: «Menjetez tehát ... Kereszteljetez meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében» (Mt 28, 19).

Nemcsak az első századok hitvitái, hanem az újabbkeletű szentháromsági értelmezések is bizonyítják, hogy hitünknek e központi misztériumát sohasem tudjuk kielégítően magyarázni. Csak nagyon távol eső analógiás hasonlatokkal és fogalmakkal tudjuk valamelyest megközelíteni. Mindeddig a Szt. Ágostonra visszanyúló szenttamási magyarázat látszik aránylag a legkielégítőbbnek. Istennek egy a lényege, a természete, hisz a lényeg az, ami egy dol-

got azzá tesz, ami. Istennek isteni lényege van és kell, hogy e lényegben azonosak legyenek a személyek, különben nem lennének isteni személyek. Másrészt a pusztán csak (elvont) egyetemes lényeg azonossága nem biztosítja az egyedüliséget. Így Péter és Pál azonosak az emberi lényegben, ami nem zárja ki, hogy egyediségükben egymástól különböznek: Péternek és Pálnak nem egy, hanem két természete, lényege van. Kell tehát, hogy a három isteni személy az egyedi, a konkrét lényegben is azonos legyen egymással. Így már érthető, hogy a három isteni személy csak egy Isten. De hogyan tudjuk így a személyi különbséget fenntartani? A Szentírás maga a második isteni személyt Igének nevezi és így az értelemmel hozza kapcsolatba, a Szentlelket viszont a szeretet, tehát az akarat vonalára helyezi. Feltehető tehát, hogy a három isteni személy a szellemi lénynek e kettős, értelmi és akaratbeli tevékenységével magyarázandó. Ezek szerint a Fiú mint az Atya igéje ered belőle és ezen eredési vonatkozás folytán különbözik tőle, különben azonban azonos vele és a Szentlélek mindkettő szeretetének gyümölcseként származik és különbözik tőlük, azonban különben mindenben azonos velük.

Miért nyilatkoztatta ki Krisztus a Szentháromság titkát?

Valaki feltehetné a kérdést: miért nyilatkoztatta ki Isten e misztériumot, melyet úgysem tudunk felfogni, úgy-hogy még a legnagyobb teológusok tudós fejtegetései is gyerekes dadogásnak tetszenek? Talán azért volt szükséges, hogy Isten abszolút transzcendenciáját jobban tudatosítsuk. Isten nem lenne Isten, ha általunk teljesen felfogható lenne. Titokzatossága nem csökkenti, hanem növeli hihetőségét. Azonkívül a krisztusi kinyilatkoztatás Isten végső kinyilatkoztatása a hitben vándorló ember számára. S mivel Isten akaratából az a rendeltetésünk, hogy egykor színről-színre lássuk Őt, érthető, hogy Krisztus Urunk már a hitben vándorló emberrel meg akarta sejtetni, mi vár rá az örökboldogságban: az örök Szentháromság boldogító szemlélete és szeretete. Akkor majd feltárul előttünk a Szentháromság titokzatos benső élete s anélkül, hogy megszűnnének teremtmények lenni, mi is résztveszünk Isten ismeretében és szeretetében, a szentháromsági eredések teremtett visszfénye játszódik le a mi lelkünkben. Ezen örök boldogságnak előízét már itt a földön érzik az Istennel egyesült lelkek és így megvalósul Krisztus Urunk ígérete: «Aki szeret engem, az megtartja tanításomat és Atyám is szeretni fogja s hozzá megyünk s benne lakozunk» (Jn 14, 23).

PROF. P. MEHRLE TAMÁS OP

Magyar Misszió magyar orvosai

Az idők szele nagy változásokat hozott a világba. Ez nemcsak a politikai hatalmakat és nemzetközi szervezeteket érinti, hanem az Egyház életét is. Ma már civil egyéneket is felkérnek egyházi feladatokra és manapság már nem kell valakinek okvetlenül felszentelt papnak lennie, hogy hithirdető lehessen. Így került Dr. Buzády Tibor feleségével és három kis virgoc fiacskájával a Phutse-i esperes kerület Lutsao-i plébániájára, hogy fellendítse az ottani katolikus kórházat. Beszámolómk a vele folytatott beszélgetés alapján készült.

Mi készítette arra, hogy ilyen nagy fába vágja fejszóját?

Erre a nagy lépésre általános és személyes indokok készítettek. Az általános: A legutóbbi egyetemes zsinat «Isten Népe» című enciklikájának tanítása szerint a világiaknak nemcsak lehetőségévé, hanem egyenesen megtisztelő kötelességükévé vált az Egyház apostolkodásában való közvetlen részvétel. — Érdekesnek találom, hogy milyen lassan szívárogoz be ez a gondolat mind a papok, mind pedig a hívők lelkébe. Papjaink sokszor félnek a híveknek felelősségteljes hivatalokat adni. A hívők pedig évszázadokon át megszokták, hogy a kezdeményezés az Egyház munkájában nem az övék. Én azonban teljesen egyetértetek zsinatunk tanításával, ami szerint a híveknek is részt kell venniük az apostoli munkában, sőt alkalmasint annak irányításában is. — Ha az ember ilyen elveket vall, akkor maga járjon elő jó példával. Az aratnivaló ugyan sok, de a szakmunkás kevés. Egyháznak nagy hasznára lesznek főleg a valamire már kiképzett munkatársak. Néha még imádkozom is azért, hogy adjon az Úr bátorságot papjainknak és a híveknek egyaránt, hogy résztvegyenek ill. részt engedjenek az egyházközségi karitatív munkákban.

És mik a személyes indokok?

Hogy Taiwanra jöttem és közvetlenül veszek részt az Egyház missziós munkájában, az elsősorban Isten iránti hálám kifejezése. 41 éves vagyok, teljesen egészséges, teljesen szabad, nincs lelki bánatom. Az Úr jó szülőket adott, megfelelő tehetséget az orvosi tanulmányok elvégzésére, szép feleséget, három gyönyörű kis fiat... és ha folytatnám, nem jutnék végére annak a sok ajándéknak felsorolásában, amiért én a jó Istennek hálával tartozom. Az európai jólétről lemondok egy időre és egyszerű körülmények között élve és dolgozva akarok valamit adni a jó Istennek viszonozásul.

És kedves felesége?

Feleségem szeretettel követett ide a távol Keletre, oda, ahova a félénk kispolgárok nem mernének eljönni. Az ilyen úthoz bátorság és szív kell és feleségem merte vállalni ezt az áldozatot. Egy 15 km-re fekvő nagy városban (Chiayi) egy katolikus kórházban, egy jó karban lévő teljes fogorvosi felszerelés várja őt, mely az amerikai hívők

adományai, de amit fogorvos hiányában nem használt még senki. Nejemnek sem kell tehát kizárólag csak háziasszonyi munkát végeznie. Ő is értékesítheti tudását és sugározhatja a keresztény szeretetet.

Mik a legközelebbi tervei?

Már orvosi tanulmányaim elvégzése után elhatároztam, hogy hálából elmegyek a misszióba. Épp ez a kis lap (Formóza Magyar Jezsuiták) hatására vettem fel a kapcsolatot a Lutsao-i kis kórházzal. Megtudtam, hogy ez az utolsó még létező magyar misszió a világon és az utolsó magyar missziós kórház. Én a jó Istent legszívesebben magyarul szeretem dicsérni. Hát a munkámat is kapják meg a magyarok. Úgy érzem, hogy tudomására kellene hozni a világon szétszórta magyaroknak, hogy van itt még egy magyar misszió. Szeretném, ha ez a «mi misszió» lenne és a «mi gyermekünk»-nek tekintenék. Az anyagi támogatáson kívül a környéken dolgozó magyar atyáknak is jól esne, ha a magyarok sajátjuknak tekintenék azt a maradék 8 papot illetve testvért.

Én két évre jöttem el. Milyen jó lenne, ha utánam egy másik magyar orvos következne, ugyanilyen minőségben (1977-ben lenne a helycsere esedékes!). Általános praksziszról van szó. (Műtétet is lehet végezni, de ez nem okvetlenül szükséges). Lehet, hogy a kórház igazgatójával, Jaschkó István jezsuita atyával amerikai körútra indulunk. Viszünk magunkkal anyagot színes vetített képek előadásokhoz. Azok, akik érdeklődnek az ilyen irányú előadások iránt, szíveskedjenek a következő címre írni:

Dr. Buzády Tibor, Chiayi Hsien, Lutsao Hsiang, Catholic Mission, Taiwan, Rep. of China 611.

MARON JÓZSEF SJ.

FELVÉTELRE

jelentkezhetnek az Iskolatestvérek osztrák-magyar rendtartományába olyan ifjak, akik hivatást éreznek Isten szolgálatára az ifjúság nevelése által. A szerzet feladata nem a lelkipásztorkodás, hanem kizárólag a tanítás-nevelés. Latin tudás nem szükséges. Középkiskolai végzettség kívánatos. Németül tudni kell. Kérvényt akár magyarul, akár németül alábbi címre kell küldeni:

Direktion der Schulbrüder,
Schopenhauerstr. 44. 1180 - Wien.
Kívánatra tájékoztatót küldünk.

Ujabb püspöki kinevezések Magyarországon

A Vatikán április 10-én bejelentette, hogy VI. Pál pápa Dr. Pataky Kornél győri apostoli kormányzót ugyanott megyéspüspökké, Tóth László ajkai eszper-plébánost pedig veszprémi segéd-püspökké nevezte ki. Dr. Lékai László esztergomi érsek-primásnak a Pápa átadta a pálliumot, a fehér gyapjúból szőtt, fekete keresztekkel díszített, csukott stólat.

A háború után most van Magyarország abban a helyzetben, hogy mind a 11 egyházmegyének van megyésfőpásztor. A felszentelt püspökök száma 20. Belon Gellért, akit XXIII. János pápa nevezett ki püspökké, megmarad kinevezett püspöknek. A Vatikán nem tudta elérni, hogy Budapest elfogadja és engedélyezze püspökké szentelését. Akik közelről figyelik otthon az egyházi eseményeket, azt mondják: több a püspök, mint a hitoktató. Hova vezet ez az egyházpolitika, kérdezik a mindennapi nehézségekkel küzdő szülők. Változatlanul bírálják a püspököket a templomi hitoktatást károsan érintő

«rendezés» miatt. Némi bizakodással vették tudomásul Lékai érsek-primás nyilatkozatából a templomi hitoktatás körüli problémákra való utalást. De nyomban megjegyezték: Lékai is tagja volt a püspöki karnak, amikor ezt a «rendezést» tárgyalták és láthatta, milyen következményekkel jár, ha beengedik a templomba az állami ellenőrzést, miért nem emelte fel akkor a szavát a megállapodás aláírása ellen? Voltak, akik arra is felfigyeltek, hogy az új primás a katolikus világiakat jobban be akarja vonni az egyházi életbe. De némileg csalódtak, amikor a beiktatáson ezt az ígéretét «a papi tanácsokra» korlátozta. A Magyar Távirati Irodának adott első nyilatkozatában erről a megszorításról nem volt szó. Akik jól ismerik a kommunista taktikát, nem kis keserűséggel mondják, az egyházpolitikát is a kommunista dialektika irányítja. Amit az egyik nyilatkozatban a rendszer megenged, a másokban részben visszavonhatja, hogy minél előbb lejárássa a hozzájárulásával kinevezett egyházi vezetőket.

közletről érintő súlyos problémákról hallgatni kell! E problémákat a katolikusoknak egyedül kell megoldaniok!

A püspököknek kiosztott szerep

Kérdés: Mit ért az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke a jóviszony továbbfejlesztésén? A rendszer erősen megnyírbálta a püspökök munkakörét. Minek annyi püspök kérdezik — a hazai megfigyelők? Segít, javít ez a hívők helyzetén? Mások gyanakodva tekintenek Moszkvára és az ott tapasztalható legújabb egyházpolitikai taktikára. Ott az történt, hogy a hatvanas években — tehát ugyanakkor, mint Magyarországon — csökkentették, majd lassan abbahagyták a püspökök zaklatását. Az egyházi vezetőknek a rendszer más feladatot szánt. 1960-ig a moszkvai ortodox pátriárkátus külügyi hivatalának mindössze két alkalmazottja volt. Ma 300 tagja van ennek a hivatalnak. Ebből 150 jól kiképzett káder — 150 pedig fordító. Jó részben püspökök és papok. A pátriárkátus külügyi tevékenysége évről-évre fokozódik. A Rómával való kapcsolatai erősödtek, egyre több szálal fűződik a moszkvai pátriárkátus a közeli keleti egyházakhoz, nem szólva az ortodox testvéregyházakról és az Egyházak Genfi Világtanácsáról. Az Egyházak Világtanácsának legutóbbi, Nairobi-i közgyűlésén a moszkvai egyházi delgeáció bebizonyította, hogy a közgyűlés határozati javaslatát — ha ezek ellenkeznek a szovjet érdekekkel — meg tudja hiúsítani. És utána néhány hónapra nyugodtan küldheti delegációját kiegészítve a vasfüggöny mögötti egyházak, köztük a magyarországi katolikus egyház képviselőivel, melynek vezetője Dr. Cserhádi József pécsi megyéspüspök volt — az Egyesült Államokba. A népes keleti egyházi delegációnak Amerikában az volt a feladata, hogy az ottani keresztény egyházak közös értekezletét meggyőzze a Szovjetunió békés szándékairól és a kommunista kormányzatú országokban az állam és egyházak között kialakult jó viszonyról. A moszkvai pátriárkátus metropolitákból és püspökökből álló küldöttségei mellé felsorakoznak majd a jövőben a vasfüggöny mögötti katolikus érsekek és püspökök is, hogy meggyőzzék a nyugati katolikus egyházi vezetőket és szervezeteket a szocializmus humánus és emberhez méltó világának üdvözítő alkotásairól

És mi történik az egyházi vezetők alatti síkon?

A Szovjetunióban például az, hogy a papokat megfosztották az egyházközségek vezetésétől. Az egyházközségeket háromtagú világiakból álló bizottság irányítja. Ez tárgyal az állam képviselőivel. Ez bérli az államtól a temp-

Az érseki pállium ünnepélyes átadása

Ami a Vatikánban történt a pállium átadásakor, szintén figyelemre méltó. Sokan vissza gondoltak Miklós Imre kijelentésére, aki Lékai érsek-primás esztergomi beiktatásán hangoztatta: «Az esemény történelmi mércével mérhető időszakot zár le a szocialista magyar állam és a katolikus egyház viszonyában és egyúttal a közös, következetes erőfeszítések eredményeként megszilárdult jóviszony továbbfejlesztésének új lehetőségét is jelenti.» VI. Pál pápa március 29-én, Mindszenty bíboros születésnapján, adta át Lékai érsek-primásnak a pálliumot, az érseki jelvényt és mintha a budapesti Állami Egyházügyi Hivatal elnökének, Miklós Imrének kijelentésére válaszolt volna, megjegyezte: a magyar primás kinevezésével lezárult a magyar egyház történelmének egy szakasza. A Vatikáni Rádió magyar adása szerint a Szentatya szeretettel, figyelemmel és várakozó aggódással kísérte ezt a korszakot, főként pápasága kezdete óta. Ez a történet folytatta a pápa, szívünkbe és elménkbe van írva. Ez után a jövő felé tekintett és a következő két jókívánást fejezte ki: Mindenekelőtt, mint atya és jó barát, azt kívánta, hogy a magyar nép kulturális, gazdasági és társadalmi szempontból előre haladjon, igazságos rendben és békében éljen. Főleg pedig azt reméli, hogy a magyar nép új történelmi felelősségének teljesítése közben megőrzi hagyományos erkölcsi és lelki értékeit. Azt kívánja, hogy az egyház megfeleljen új, nem könnyű, de nagyszerű feladatainak.

A mindennapi megaláztatásokat viselő, a problémákkal küzdő, az idegőrlő jogtalanságokat és igazságtalanságokat lépten-nyomon tapasztaló hallgatók kellemlenül érezték magukat, amikor «az új történelmi felelősség teljesítéséről» értesültek abban a rendszerben, mely másodosztályú polgárokként kezeli őket és annyi szenvedést okoz nekik. Azt kérdezik, a jövőt továbbra is úgy képzelik el a hivatalos egyházi helyen, hogy a katolikusok nyomasztó sorsáról immár nem szólnak? A gyermekek vallásos neveléséről, hitoktatásról, a nyolc katolikus gimnázium sorsáról nem beszélnek? Hiszen a rendszer egyre nehezebbé teszi létüket. A katolikusok megfizetik az adót, de abból egy fillért sem kapnak azok a szülők, akik gyermekeiket e nyolc katolikus iskola valamelyikébe adják. A kereseti lehetőségek gyatrák, a szülők egyre kevésbé tudják megfizetni gyermekeik taníttatását ezekben az iskolákban. Ha megszerzik az érettségit, alig jut be közülük valaki az egyetemre. Hiába a katolikus iskolákban a kitűnő tanítás és nevelés, a rendszernek nem kellene ezek a növendékek, ezek a fiatalok, mert ideológiai szempontból nem megbízhatók. Aki óvónő, pedagógus akar lenni az itt érettségizettek közül, azzal utasítják vissza, hogy vallásos beállítottsága miatt nem fogja úgy nevelni a jövő nemzedéket, ahogy a rendszer elvárja tőle. Az egyházi vezetők által oly gyakran emlegetett egyház és állam közti jó viszony a gyakorlatban azt jelenti, hogy a híveket és a felnövő új nemzedéket

lomot és a liturgiához szükséges felszerelést. Ez a háromtagú bizottság egy úgynevezett «huszas komitéhoz» tartozik, amely szintén világiakból áll és egyben az állam és a párt utasításait hajtja végre. A papnak csak a szigorúan vett liturgikus szertartásokat szabad végeznie. Ha például keresztel és a szülők kérésére nem írja be a gyermek nevét az anyakönyvbe és az ellenőrző bizottság erre rájön, számolnia kell azzal, hogy elveszti papi munkaengedélyét. Ezt a helyzetet mondja Moszkva az állam és egyház közti jóviszony jelenleg legjobb formájának. Vajon erre gondolt Miklós Imre, akit Moszkvában neveltek és készítettek elő egyházipolitikai hivatalára, amikor az állam és egyház közti jó viszony továbbfejlesztését emlegette Lékai érsek-primás beiktatásán?

FÁBIÁN KÁROLY

NYÁRI CSERKÉSZTÁBOROK EURÓPÁBAN

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete örömmel hirdeti meg ideit, nyári cserkész táborait.

II. Rákóczi Ferenc 300 éves születési évfordulója alkalmából a festői fekvésű Königsteinben (Bajororsz. Frank. Alb.)

1976 július 29-től - augusztus 9-ig.

A II. Rákóczi Ferenc nagytáborban a következő tábortípusok kerülnek megrendezésre az idén:

I. Szórvány cserkészfiúk és cserkészleányok tábora (10 - 20 éves korig)

II. Iskolatábor:

- Magyarul nem tudó,
- magyarul keveset tudó magyar származású fiúk és leányok számára (9 - 14 éves korig),
- Órsvezető és kiscserkész órsvetetőképző, játékvezetői táborok.
- Óregcserkész tábor.

Kiscserkészeink számára (6-10 éves) is megrendezzük a hagyományos **Kiscserkész tanyázásunkat Bärnhof-i vadászházunkban.** (Kastl b. Amberg m.)
Időpont: júl. 29 - aug. 9.

Jelentkezési határidő: 1976 június 15.
Részletes felvilágosítást örömmel ad s tájékoztatót küld a Magyar Cserkészszövetség Európai Kerülete. —

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.
Tel. (089) 982637

Március 15.-i ünnepség és képkiallítás Párizsban

Az MHBK párizsi csoportja összefogva a párizsi Katolikus Misszió világi vezetőivel emlékünnepeket rendezett márciu 20-án, ami méltó volt hős népünk kiemelkedő történelmi évfordulójához, az 1848-as szabadságharchoz. A zászlókkal földiszított teremben az ünnepélyes szentmisén ott hajtottak fejet egymás mellett a hetven és a húsz éves menekültek. Dr. Hieró István a Misszió plébánosa szentbeszédében megemlékezett e jelentős évfordulóról, majd a misét követő ünnepélyen Dömötör Kálmán a párizsi MHBK egyik vezető tagja mondta el ünnepi beszédét. Ezt követően Latin Olga lépett az emelvényre gyönyörű, muzeális értékű díszmagyar ruhában s elszavalta Papp-Váry Elemérné «Magyar Hiszekegy» című versét. Majd a Németországba emigrált Mede Tibor, aki a budapesti Thália színház művésze volt, Petőfi verseket szavalt. Szívbemarkolóan elevenné tette. Mede Tibor kiváló előadását Cseh Erzsébet vezette és fejezte be, önmagát kísérve zongorán magyar népdal-csokor számaival. Az ünnepély záróbeszédét Szén József mondta, felhívva figyelmünket a nagy teremben körben kiállított festményekre, szövött faliszőnyegekre és fényképekre, amit fiatal magyar művészek hoztak össze ez alkalomra, mintegy bizonyítékként elénk tárva a magyar csodát, amely a nagyvilágban szétszórva is ezer formában dicsőséget és hírnevet szerez hazánknak.

Ezek után legalább dióhéjban hadd mutassam be a művészeket! Kádár József 1936-ban született Debrecenben. Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte Bernáth Aurél tanítványaként. Festményeiből vásárolt a Magyar Szépművészeti Múzeum, az amszterdami Múzeum, a jeruzsálemi Nemzeti Múzeum. 1969 óta él Párizsban, jelenleg a Salon des Indépendants-on állít ki. Kilar István szobrász 1935-ben született Földeákon. Tanulmányait Budapesten a Képzőművészeti Gimnáziumban és a Képzőművészeti Főiskolán végezte, majd a párizsi Beaux Arts-on szerezett diplomát. Három alkalommal szerepelt a Biennale de Paris-n, két alkalommal itt díjat is nyert. Készített szobrokat a Párizs-környéki Blanc Mesnil-i klinikának és a Bobigny-i városházának. Nicole Nagy-Bridier ugyan Párizsban született francia, de magyar házassága révén szoros kapcsolatba került a magyarsággal és a magyar művészekkel. A párizsi Beaux Arts-on végzett szobrász szakon. Mint monumentális szobrász, több díjat nyert Párizsban, ezenkívül a Prix de Rome kitüntetéttje. E kiállításon a Misszióban faliszőnyeg műveivel vett részt. Saáry Éva Balatonkenesén született. Univerzális művésznő: festő, fotóművész, író és költő. A svájci Lugano-ban él, helyi és külföldi tárlatok egész sorával dicse-

kedhet: Zürich, Genf, Németország, Olaszország, Franciaországban Belfort és Párizs. Jelenleg a Salon des Indépendants-on állít ki Párizsban. Mint fotóművész, több magyar és német nyelvű könyv illusztrátora. Átható csend című verseskötetével elnyerte az Árpád Akadémia ezüstérmét. Szőke Judit 1953-ban született Budapesten. Középkolai tanulmányait a Szilágyi Erzsébet gimnáziumban kezdte és Párizsban fejezte be. Ezután fotóművészetet tanult, ahol 1975-ben képesítést szerzett. Ugyancsak ez évben felvételt nyert a párizsi Beaux Arts-ra, ahol festészetet tanul. A Szabad Európa Rádió ifjúsági adásainak egyik párizsi munkatársa. Az ünnepségre három festményével jelentkezett, itt a Misszióban volt első nyilvános szereplése. Weinberger Róbert 1936-ban született Budapesten. Párizsban a Beaux Arts-on tanult építészetet és festészetet. Művészi kifejezőmódjára nagy hatással van az amerikai Jack Pollock festésze. 1969-75 között kilenc csoportos kiállításon vett részt, melyek közül a legjelentősebbek: Galérie Zunini, Galérie Isis Párizsban, Festival de Montparnasse. Hat egyéni kiállítása volt, többek között a Club International House-ban, a Cité Internationale-ban és a Galérie André Guez-ben, Párizsban. A kiállítás két fotóművésze közül Jean-Loup Charmet Chartres-ban született 1940-ben, magyar édesanyától. Apja francia műkritikus. Iskoláit Párizsban végezte, melynek sajátos szépségei igen korán a fényképészet felé fordították érdeklődését. Első nagy fényképes riportjait Törökországban, Görögországban és Finnországban készítette. Magyarországgal 1964-ben ismerkedik meg először, majd Erdélyben tesz hosszabb utazást 1965-66-ban, ahonnan gazdag fénykép-anyaggal tér vissza. Ebből az anyagból rendezett önálló kiállítást 1967-ben.

Ruszka László Budapesten született 1936-ban. 1956 óta Franciaországban él és dolgozik. Fényképészeti tanulmányait a Ecole Nationale de Photographie et Cinématographie-ban végezte. Az elmúlt 15 évben több mint kétszáz kiállításon szerepeltek fotói Franciaországban és az öt világrészen. Számos díjat nyert: 10 serleget, 6 érmet, 16 oklevelet. 1970-ben színes fotóival elnyerte az AGFA-GAEVERT kupát, majd Leonor Fini festőművésztől készült portréja megszerzi számára a Niepce-érmet. 1971-ben a Washington PSA rangsorolása szerint az év második legjobb francia fényképésze címet kapja. Legmagasabb kitüntetését 1973-ban a Photeurop kiállításán kapta, ahol a Csellista című képe Európa-Kupát nyert.

A Misszió közönsége érdeklődéssel és hálával szemlélte művészeink kiállítását.

SZŐKE KLÁRA

Szoldatics Ferenc

Hatvan évvel ezelőtt kilencvenhat éves korában meghalt Rómában Szoldatics Ferenc (1820-1916), egyházi festészetünk kiválósága. Születése évében még élt Napoleon, még munkaereje teljében volt Spanyolországban Goya, Olaszországban Canova, Bécsben pedig büszke göggel irányította Metternich az európai politikát. Halála évében teljes erővel tombolt az első világháború, fiai a harctereken küzdöttek, a két világháború közötti időkben pedig még éltek azok a — főleg egyházi — személyiségek, akiket békebeli kapcsolatok fűztek az öreg mesterhez.

Hosszú életéből hatvanhárom esztendőt Rómában töltött Szoldatics Ferenc, távol a magyar művészeti élettől, ezért feledkeztek meg róla szülőházájában. És azért is, mert a 19. század második felének materialista szelleme nem értette meg az ő mély hittel telt művészetét.

Veszprémi kisiparos családból származott. Korán árvaságra jutott, iskolai tanulmányokat nem folytathatott, mázolinasként kezdte pályáját. Kézügyességét látva, egy rokona felvitte Bécsbe s ott pártfogói támogatásával sikerült bejutnia a festőakadémiára. Führich tanítványa lett s a neves osztrák mester tanítása irányt szabott egész további munkásságának.

Führich fiatalabb korában hosszabb időt töltött Rómában s ott egyik legjelentősebb tagja lett az Overbeck köré csoportosuló vallásos festőknek, az úgynevezett nazarénusoknak. Onnan hozta magával Bécsbe a mély vallásos szellemet, amely teljesen áthatotta fiatal magyar tanítványának a lelkét is. Hat évig, az 1848-as forradalmi eseményekig volt Szoldatics Führich tanítványa, akkor visszatért hazájába és arcképfestésből tartotta fenn magát 1850-ig, amikor ismét visszament Bécsbe és még három évett töltött Führich mesteriskolájában.

1853-ban kapta első jelentősebb oltárkép-rendelését egy karinthiai templomba, ugyanakkor Ranolder János veszprémi püspök évi 300 forint segélyt biztosított egyházmegyéje fiának. Ez lehetővé tette az akkor 33 éves Szoldaticsnak, hogy Rómában, álmai városában fejezze be művészeti tanulmányait.

Egy tavaszi napon, 1853-ban érkezett Rómába, ahol már ingyenes műterem várta a Palazzo Venezia saroktornyában, Viale Prelà bécsi nuncius közbenjárására. Boldogan rendezkedett be új

birodalmában, mely hat évtizedig színhelye lett művészi munkásságának. Papi pártfogói révén neve hamar ismertté lett, főleg a Rómát-látogató magyar arisztokrácia körében. Egyre több megrendelést kapott, anyagi helyzete megszilárdult és 1859-ben már hosszabb külföldi tanulmányutat tett Németországba. Közben meghívást kapott tanári állásra a velencei művészeti akadémiára is, de azt nem fogadta el, nem akart megválni Rómától.

A hatvanas évek nyugodt, gondtalan és sikerekkel telt éveiben gondolt először Szoldatics Ferenc házasságra. Egy Rómában élő német-olasz család szép fiatal leányát, Margherita Waldist szemelte ki házas társul. Nem volt már fiatal ember, negyvenedik évében járt, menyasszonya meg mindössze húsz éves volt 1867-ben, amikor házasságot kötöttek a S. Vincenzo ed Anastasio templomban. Az esküvői szertartást Reisach bíboros, Szoldatics pártfogója végezte.

Házasságuk mindvégig zavartalan volt. Nyolc gyermekük közül kettő korán meghalt, Giorgio neves festőművész lett, Carlo mint építésmérnök működött, a legfiatalabb Szoldatics-utód pedig, Giuseppe, aki 1888-ban született, ma is Rómában él családjával, mint jónevű ügyvéd és meleg barátságot tart fenn e sorok írójával. A leányok közül kettő apáca lett.

Műtermében egymást érték a látogatók. Vedégei gyakran csak azért keresték fel, hogy elgyönyörködjenek az ott sorakozó, nem rendelésre, hanem belső sugallatára festett vallásos tárgyú képeiben és hallgassák a művész szavait az igazi művészetéről. Látogatásával Liszt Ferenc is többször megtisztelte, dr. Bartalos Gyula egri érseki irodaigazgatóhoz és Tárkányi Béla egri kanonokhoz pedig meleg barátság fűzte. 1878-ban XIII. Leó pápa rendelte meg arcképét a művésznél és néhányszor modellet is ült a képhez.

A következő évben I. Ferenc József király a Ferenc József-rend lovagjává nevezte ki a már nagynevű és nagytekintélyű magyar művészt. Fiai mindvégig használták is a lovagi címet. Közben egyik nagy oltárkép-rendelést a másik után kapta. Megfestette a színhalmi templom nagyméretű oltárképét, Krisztus mennybemenetelét, néhány évvel később pedig a jászberényi templom hasonló méretű oltárképét, Szűz Mária mennybevitelét. Mindezeknél jelentősebb elete főműve: az egri főszékesegyház Mária-kápolnájának freskó-sorozata 1880-ból.

Az 1880-as évek végén ismerkedett

meg Szoldaticcsal az akkor alig húszéves Nagy Sándor, későbbi kiváló festőművészünk, majd Körösfői-Kriesch Aladár, aki sógora lett Nagy Sándornak. De nemcsak ők, hanem a többi Rómátjáró magyar művész is mindig felkereste az öreg mester műtermét, a Collegium Germanico-Hungaricum pirosreverendás kispapjai pedig szinte mindennapos vendégei voltak. A kilencvenes években festette Császka György kalocsai érsek rendelésére egyik legszebb művét: egy három részből álló szárnyasoltárt, mely olyan kiválóan sikerült, hogy később Vaszary hercegrímás még egy példányban megrendelte. (Ma mind a két mű az esztergomi primási képtárban van.)

A 20. század beköszöntésekor már nyolcvanadik évét töltötte be Szoldatics Ferenc. 1907-ben tette utolsó látogatását szülőházájában. Ekkor tisztelői és barátai közös vacsorát rendeztek tiszteletére egy budai vendéglőben, neves művészek részvételével. Fiai-leányai ekkor már elkerültek a szülői háztól, a maguk életét éltek. Ezekben az utolsó években végre a hivatalos magyar állam is meghajtotta kiváló fia előtt az elismerés zászlaját. A Kultuszminisztérium Csiszárik János vatikáni jogtanácsos kezdeményezésére a művésznak élete végéig havi 200 korona tiszteletdíjat adományozott. Ezt az évi 2400 koronát kitevő adományt negyedévenkénti 600 koronás részletekben pontosan meg is kapta Szoldatics, egészen 1915-ig, az olasz hadüzenetig.

Utolsó Madonáját 1915-ben, 95 éves korában festette a mester. A következő év elején tüdőgyulladás ágyba döntötte s 1916 január 25-én, családtagjaitól körülvéve, csendesesen elhunyt. Özvegye 1934-ben halt meg, mind a ketten a római Campo Veranóban lévő családi sírboltban nyugosznak.

A művész halála után dr. Horváth Győző kalocsai püspök-nagyprépost gyűjtötte össze kegyelettel és páratlan szorgalommal a mesterre vonatkozó adatokat. Az összegyűjtött anyagot átadta e sorok írójának egy teljes Szoldatics-monográfia összeállításának céljából. A monográfia már évek óta el is készült, de kiadására a jelenlegi viszonyok közt, sajnos, egyelőre nem kerülhet sor.

A mai művészeti forrongásban tiszta kis szigetként áll Szoldatics Ferenc művészete. A hatások összeolvadtak benne az olasz ég alatt és kialakították halkszavú, mély áhitattal telt egyéni stílusát. Lelkében és művészetében mindig magyar maradt, méltó dísz a magyar művészet terebélyes fájának.

BÍRÓ BÉLA

Farkaskaland

Bajorország egyik Nemzeti Parkjából nemrégiben kiszökött néhány ott újra meghonosított farkas. A sajtó és politikai pártok egy része jajgatva tiltakozott lelövésük ellen. «Ne lőjjetek!» — hangzott országszerte a felhívás, mintha Bajorországban mindenki és állandóan fegyverrel a kézben járna s arra lesne, hogy mikor lehet valakit vagy valamit ledurrantani. A lármázók mellé odaálltak a tudósok is és bár szerényebb hangon, de tudásukra és megfigyeléseikre hivatkozva erélyesen bizonyították a farkasok ártalmatlanságát. Ez így ment mindaddig, amíg egy szép napon egy ilyen bebizonyítottan ártalmatlan vadállatocska alaposan összemart egy négy éves gyereket. Istenek legyen hála, a sebek nem voltak halálosak. Az eset azonban így is mindenkit megdöbbenített. De a pillanatnyi sok csakhamar elpárologott és a propaganda annál hangosabb lett: «Látjátok, ugye megmondtuk, hogy milyen kedves és ártatlan állatocska is a farkas! Ha meg is támad valakit, vigyáz, hogy halálos sebeket ne ejtsen rajta.» És e szólam illusztrálására máris megjelentek a fényképek a megmárt gyerekről: boldogan mosolyog a kórházi ágyon. (Mert hát tényleg milyen nagy boldogság is lehet, ha valakit egy farkas megmárt!)

Az egyik politikai párt ifjúsági részlegének vezérhölgye lelkesedésében odáig ment, hogy elvállalta az elszabadult farkasok fölött a védnökséget. Sok más, vele egygondolkodású erre sietve követte példáját. A bajor hatóságok a történetek után azonban már nem vették tréfára a dolgot és minden lárma, meg tiltakozás ellenére is megengedték, sőt elrendelték, hogy a szökevényeket mielőbb kerítsék puskavégre. E halálos ítéletet az egyik bonni képviselő «szerencsétlen megoldásnak» nevezte, amely jellemző a bajor hatóságok gondolkodására és ténykedésére. Az elszabadult farkasokat pedig ugyanez a képviselő gyászolva «öt hősnek» nevezte.

Az egész dologban azonban nem az öt elszabadult farkasra kimondott halálos ítélet a szomorú, hanem az a lármas propaganda és e propagandának a hatalma, mely megtéveszti a mai embert; az igazi veszélyről eltereli a figyelmet, lekicsinyíti és bünbaknak az ártatlanokat teszi meg. Gondoljunk csak itt a politikai kancsalságra, amely megkönnyíti a keleti ideológia térhódítását éppen naív politikusok és hírközlő szervek mesterkedéseinek segítségével. Gondoljunk a bűnözőkkel és mindenre elszánt, gyilkos terroristákkal való bánásmódra, az álhumanizmusra, amellyel szépítgetik tetteiket és így szinte mesterségesen kitenyészik őket.

A farkaskaland olvasásakor azonban gondolnunk kell arra a törvényhozásban

megnyilatkozó egyoldalúságra is, amelynek gyökere a materialista gondolkodás, kényelemszeretet, hatalmi és érvényesülési vágy (balekfogás a választásokra). A német parlament néhány évvel ezelőtt szavazott meg egy törvénytervezetet, amely börtönnel bünteti mindazokat, akik csak egy verébnek is kioltják életét. De ugyanez a parlament éppen a farkaskaland napjaiban megszavazott egy másik törvénytervezetet, — a karlsruhei Alkotmánybíróság végzése ellenére és annak megkerülésével, amely megszünteti az anyaméhben fejlődő emberi élet védelmét és így gyakorlatban az emberi önzés kényekedvére szolgáltatja ki. Ez a törvény sok millió meg-nem-született ember halálát jeleti.

A parlamenti vitákból, sajtó- és TV-

megnyilatkozásokból nagyon is jól ismerjük a farkasokat oltalmukba fogadó hölgyek és urak álláspontját a magzat-elhajtás törvényesítésével kapcsolatban. De azt is, hogy sem a parlamenti képviselő úr, sem a pártifjúság vezérhölgye még sehol és soha nem nyilatkozott úgy, hogy elfogad s magához vesz egy-egy nem szívesen látott, de már az életbe úton lévő magzatot.

Egyik oldalon az állatok minden áron és eszközzel történő megvédése, a másikon az emberi életek szabad prédára bocsátása — törvényes jóváhagyással.

Mi ez, ha nem az egészséges erkölcsi érzéknek és normáknak feje tetejére való állítása — állami segédlettel.

A világ azonban ilyenkor májusban továbbra is anyáknapiát ünnepel. Ez a lényeg! De kit is ünnepel ekkor — és miért?

MEGYESI ANDRÁS

A máriazelli zarándoklat programja:

1976. május 29-30.

Szombat, május 29:

17.00 órakor a rendezőség utasítása szerint felállunk a Wiener-Strasse-n zászlókkal, és körmenetben bevonulunk a templomba. A Szent László kápolna mellett, Mindszenty Biboros Úr sírja előtt vonulunk el, tehát a kegykápolna baloldalán. Majd azt megkerülve, előtte foglalunk helyet. Itt következik a zarándokkok ünnepélyes fogadása. A Magyarok Nagyasszonya tiszteletére elimádkozzuk a Lorettói Litániát, amit édes hazánkért ajánlunk fel.

20.00 órakor:

Gyertyás körmenet. Gyülekezés a Bazilika előtt. A körmeneten felváltva imádkozzuk a rózsafüzért és ősi Mária énekeket énekelünk. Rossz idő esetén a körmenetet a templomban tartjuk meg.

20.45 órakor:

Szentségkitétel a Kegykápolnában, majd engesztelő Szentségimádás.

21.00 - 21.30 -ig:

Az ifjúság szentségimádási órája. Vezeti P. Szőke János..

21.30 - 22.00 -ig:

A volt politikai foglyok, a kommunizmus egyéb áldozatai, valamint a szabadságharcban résztvett hívek szentségimádási órája. Vezeti Balogh Ádám, Bad Ischl.

22.00 órakor:

Szentségbevétel, majd koncelebrációs szentmise a magyar lelkészek részvételével. A szentbeszédet Msgr. Dr. Közi-Horváth József mondja.

Vasárnap, május 30. 10.00 órakor:

Ünnepélyes nagymise a börtöntviselt papok koncelebrálásával. A szentbeszédet Msgr. Ispánky Béla, angliai magyar főlelkész, a megboldogult Mindszenty Primás Úr életfogytiglanra ítélt vádlott-társa mondja.

A szentmise után Mindszenty Biboros Úr sírjához vonulunk, ahol megáldjuk az új sírhelyet és sírkövet. Utána az ifjúság és a volt politikai foglyok koszorúkat helyeznek a sírra.

Gyónási lehetőség magyarul: este a Szentségimádás ideje alatt és vasárnap reggel 8-tól a megjelölt gyóntatószékekben.

Mindszenty József

EMLÉKIRATAIM

Az esztergomi bazilika jubileuma (Folytatás)

Menjek és tanúsítsam a jubileum «örömében», mi lett Esztergomból és azt közvetve pecsétemmel lássam el? Készüljön majd egyszer a Bazilikában *coepit, continuavit, consummavit, consecravit* feliratú címerek után egy újabb ezzel a szöveggel: *Jubilavit in abominatione desolationis* — Jubilált a pusztulás utálatosságában? Lássam mellette a magyar Sion egykori két vállát, az elrabolt hatalmas szemináriumot és a rk. tanítóképzőt új szerepében?

És menjek tovább a múltjából kiforgatott székvárosban? A százados Szent Lőrinc utca nem az igazi, ragyogó ősi Mátyás, hanem a «Mártíroké». Hogy kik ezek? Hát Szamuely Tibor is az egyik, Korvin-Klein a másik. Ma Esztergomban van utcája Kun Bélának és Zalka Máténak. Sétányt neveztek el Leninről és Makarencsokról. Van a városnak Szabad Május utcája, Vorosilov útja, stb.

Menjek jubilálni gyilkosok utcáin és kiabáló rablásokon át? Homályosuljon el a szemem a Bazilika előtt? És adjak ilyen útért reverzalist?

Észleljem a helyszínen Esztergom levetkőztetését, amit sajtójuk ünnepel? Megyei székhely volt, de rangjától megfosztották. Járási székhelynek sem volt jó. Dorog alá rendelték. A hajdani főváros minden rangját elvesztette.

Odamenjek, mikor ismerem Esztergom múltját, szerepét és ne gondoljak a száz év előtti szentelés országos kihatásaira? Mindkettőt ismerem annyira, hogyha mennék, birkózó angyalra akadnék útközben, mint Jákob.

Jobb nekem maradnom a Börzsöny vadonában, Petényben. Meglesz az a tudatom az elmaradással, ami Deáknak megvolt 100 éve: nem adok fel abból, amiből nem lehet, nem szabad feladni.

Egy hét múlva Tóth plébános közvetítésével újból felszólítanak: kérjem írásban az amnesztiát, hogy ügyemmel hivatalosan foglalkozhassanak. Nem írok semmit. Nem az ő kegyelmüket

várom, hanem az igazságot. Ha amnesztiát kérnék, felbátorítanám a rendszert arra, hogy előlépjen «feltételeivel». Nem akarja hivatalos kezdeményező szerepében ügyemet elővenni, mivel attól tart, hogy visszautasítom. Ha viszont én fordulok hozzá kérelemmel: magas lóról kezdheti a tárgyalást.

Mik lettek volna kikötéseik?

1. Megegyezés Egyház és állam között. Az Állami Egyházügyi Hivatal és a «békepapi» mozgalom nyilvános elismerése.

2. Nyilatkozatok a kommunisták által propagált (hazug) világbéke és az ő termelészövetkezeti mozgalmuk támogatására.

3. Az állami eskü letétele.

4. Hódoló látogatásom Dobi, Hege-düs és Gerő elvtársak előtt.

5. Végleges tudomásulvétele mindannak, ami történt.

6. A rendszer által kiutalt primási «fizetés» elfogadása és felvétele (amelyből korábban egyetlen fillért sem voltam hajlandó elfogadni).

Emlékszem, hogy a fegyházban a szabadulás vágya még időnként fel-feltámadt bennem. Amikor azonban a rabkórházban visszanyertem lelki erőmet és lassanként teljes képet nyertem az Egyház és az ország tragikus helyzetéről: megingathatatlanná vált elhatározásom, hogy a rab-halál vagy megalkuvó szabadulás alternatívájában az elsőt választom.

Az egyetlen pap viszont, aki Petényben mellettem volt, a szabadulás választására óhajtott hangolni. Igyekezete eredménytelen maradt.

Egy levelet viszont írtam az igazságügyminiszternek, de nem az én amnesztiám ügyében. Feliratomban javasoltam a 70 éven felüli rabok, a 65 éven felüli beteg rabok, az összes szerzetesnővérek azonnali szabadlábba helyezését, az összes népbírói ítéletek felülvizsgálását és a lerombolt Regnum Marianum plébánia-templom felépítését követeltem. A levelet szeptember első felében írtam meg. Két hónap alatt sem írásbeli, sem szóbeli válasz nem érkezett rá.

Az őrség magatartása a szabadságharc alatt

1956 október 24-én reggel, mise előtt, Tóth plébános lélekszakadva rohant hozzám:

— Pesten kitört a forradalom!

Megrendült lelkiállapotban indultunk misézni. A két mementóban megjelentek drága fiaink: az élők után a holtak.

A plébánost ezután nem látom már; talán azért intézkedtek így, hogy az elindult viharról ne legyenek további értesüléseim. Feszült lelkiállapotban vagyok, de nem kérdezek meg senkit. Tel-

jes tájékozatlanságban, sötétben tartanak: se pap, se rádió, se újság. A faluból esténként a szüretelő legények kurjongatását és kórusát hallgatom:

Ejhaj kikelet,

Rákosinak kötelel,

A magyaroknak kenyeret!

Az épületben az arcok kifejezése ijedelmet, szorongást árul el. Mindenből érezhető, hogy körülöttünk történelmi fontosságú események zajlanak, vajdúnak. Izolált lakhelyemen természetelle-

nes csend van, amely azonban át van szöve izgalmas sejtéssel.

Október 28-án — Krisztus Király vasárnapján — valamivel este hét óra után idegesen, láthatólag ijedten jön be hozzám a parancsnok:

— Tessék azonnal készülni, jól felöltözni! El kell hagyni ezt a helyet, mert a csöcseléktől nincs biztonságban. «Mindszentyt» kiabál! — (A csöcselék bajosan «csöcselék», gondolom, ha Mindszenty-t kiabál...)

— Hová akar vinni?

— Budapestre. De ne kérdezősködjön kérem. Negyed óra múlva indulunk. — Avval elsiet.

Rágyújtok, leülök, elgondolkozom.

19.35: a gondnok sebes léptei hallatszanak megint s máris benyit. Elképedve néz rám:

— Hát nem készül?

— Nem. Előbb Tóth plébános jöjjön hozzám. Majd ha négy szemközt beszéltem vele, s gondolkodtam a helyzeten, akkor esetleg tudni fogom, hogy mit tegyek.

— Miért mondja, hogy csak: «esetleg»? Ő lenn van az autóban és már jó ideje várja Ont. Egyébként is csak az én jelenlétemben beszélhet vele.

— Csak négy szemközt — ismétellem újra.

— Öltözzék!

— Nem! Nekem nincs okom félni az odakinti néptől. Ma is végig mernék menni egyedül az országban akárhol.

— Nem jön?

— Nem!

— Erőszakot alkalmazzak?

— Kérem. Állok elébe.

Kirohan. Röviden rá megjelenik nem az erőszak, hanem útrakészen és egyedül Tóth plébános.

— Hát tényleg itt volt?

— Igen, de nem engedtek Atyámhoz.

— Mi történt Budapesten? — kérdelem.

Elmondja azt, amit a rádióból nehezen, szakadozottan, az ellentmondó hírek zavarából ki tudott venni. A külföldi adásokat nem hallotta.

— El akarnak vinni innen — mondom. — Elhatároztam, hogy nem megyek.

A plébánost ekkor kiszólítják. Újra bejön a parancsnok és rámkiált:

— Készüljön!

— Nem készülök!

— Akkor karhatalommal vitetem el. — A gondnok kíséretében két ÁVH-s lép be. A gondnok aztán eltűnik.

— Hol a télikabátja? — kérdezik.

— Nincs rá szükségem. Nem megyek.

— Akkor télikabát nélkül visszük!

Elemelik az asztalt, hogy hozzám férjenek. Ketten leemelnek az ülőhelyemről. A szoba közepén megkötöm magam s összegyűrődik a szőnyeg, szakad a reverendám. Hallom csendes lihegésüket, ahogy kifelé akarnak húzni. Többszörös nekigyürkőzésükkel sem sikerült nekik. Hirtelen abbahagyják azzal, hogy majd többedmagukkal visszatérnek.

Visszaülök előbbi helyemre. Előveszek egy könyvet, azt próbálom olvasni. Nem sokat értek belőle, pedig érdekelne. Elmúlik tíz, húsz perc. Egy félóra. Semmi sem történik. Elmúlik egy egész óra, még mindig nem jönnek értem.

Egyszer csak megint a parancsnok lép be hozzám s kijelenti, hogy ma nem szállítanak el, miután késő van. Látom, hogy elhozta a nyolc évvel ezelőtti rólam lehúzott, azóta se látott főpapi reverendámat is. Én csak annyit közlök vele, hogy reggel misézni fogok és szeretném, hogy Tóth plébános állandóan mellettem legyen.

Megjelenik Horváth János az AEH elnöke

Alacsony, zömök, buldogképű férfi lép be, meglehetősen fáradtnak, letörtnek látszik.

Azzal kezdi, hogy az új nemzeti kormány megbízásából jött. Utasítása van, hogy egy föltétlenül megbízható páncélossal engem az itteni bizonytalanságból más, biztosabb helyre szállítson. Ugyanakkor szeretné megbeszélni velem az «együttműködés» mikéntjét. (Nekem akkor nem tetszett, hogy a nemzeti kormány — ha valóban annak a megbízásából jött — épp a rosszhírű Állami Egyházügyi Hivatal elnökét küldi hozzám.)

Bizonyára hallotta az itteni személyzettől — feleltem —, hogy nincs szándékomban elmenni innen. Végighurcoltak már hét szintéren! Elég volt. Ha megyek, csak Budára vagy Esztergomba megyek vissza, és pedig híveim körébe. A megbeszélést csak szabad emberként folytathatom, most azonban még rab vagyok. Azzal kellett volna jönnie, hogy szabad vagyok. Mint szabad ember aztán tárgyalhatok, ha úgy kívánják, akár a kormánnyal is.

Horváth ekkor engedelmet kér és vagy félórára eltávozik, hogy a házi telefonon közölhesse válaszomat a kormánnyal. Nem mondta, hogy kivel akar beszélni; nem említette sem a miniszterelnöknek, sem helyettesének a nevét, csak a «kormány» szót használta.

A nap folyamán háromszor is visszajött avval, hogy nem sikerült beszélnie a kormánnyal. Remélte azonban, hogy éjszakára sikerül megkapnia a megfelelő vonalat, amely majd összeköti az illetékesekkel.

Október 30-án, mise után egész délelőttöm újabb hír nélkül telik el. Amikor dél felé kilépek az udvarra, egy nemzetiszínű zászlóval díszített, tárványitva álló páncélost látok. Emberei sehol. A kormánynál elől nagy darab kenyeret fedezek fel. Csodálkozva nézem. Sokszor láttam a szegény ember

— Rendben van. Hiszen csak azért nem engedtem ide, hogy zavartalanságot biztosítsak Önnek — mondta a parancsnok.

— Úgy?

— Mi, ha kell, a saját életünk árán is megvédjük az Ön életét. Ha ez az Ön ellenállása miatt nem sikerül, akkor a felelősséget elhárítjuk magunkról.

Másnap, október 29-én délelőtt a gondnok — száz százalékos kommunisztának ismertem — nemzetiszínű szalagot küld nekem. Délután három órakor személyesen jelenti, hogy Horváth János, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke kér bebocsátást.

kenyerét, láttam háborús kenyeret, békebeli komisz baka-kenyeret; a rabkenyeret magam is ettem. De ilyen szomorú kinézésű kenyeret még nem láttam.

— Kié ez a kenyér? — kérdem egy közelítő ÁVH-stól.

— Valamelyik orosz páncélosé — feleli.

Délben a parancsnok jelenti, hogy nem sikerült Budapesttel összeköttetést teremteniök. A kertben, séta közben, Tóth plébánossal együtt azon csodálkozunk, hogy Horváth, miközben nem tudja elintézni feladatát, továbbra is itt, Petényen marad és vár. A kormánnyól, a fölkelés sorsáról, egyébként semmi pontosat sem tudunk. Az őrség és Horváth előttünk továbbra is elzárkóznak; a felkelés állásáról vagy az új kormány összetételéről semmit nem mondanak.

Három órakor azonban, levert hangulatban, újra bejön hozzám Horváth János. Jelenti, hogy este 11-kor és reggel 9-kor beszélt Budapesttel; arról nem szól, hogy kivel és mit beszélt. Csak annyit közöl, hogy majd vissza fogják hívni. Ő azonban jobbnak látja, hogy válaszómmal már most visszamenjen Budapestre és ott személyesen tárgyaljon a kormánnyal. Másnap 11 órára majd visszajön Peténybe.

Utána még megemlítette, hogy amennyiben édesanyámhoz akarnék utazni, ők elvisznek Mindszentre. Előző nap ezt még nem mondta. Azt feleltem, hogy most nem kívánok Mindszentre menni — munkához kell látnom.

Délután 4 óra körül Horváth elhajt. Amikor kocsija elrohog, úgy érzem, hogy aligha jön már vissza másnap 11 órára... Több kérdést intéztem akkoriban magamhoz. Mi volt ennek a Horváthnak a valódi szerepe? Elhallgatott valamit? Semmi esetre sem mondott annyit, mint amennyit mondania kellett volna — amennyiben jó szándék vezette.

«Drága, páratlan magyar nép!»

Egy óra múlva belép a kastély kapuján a petényiek küldöttsége. A falu-

beliek egész idő alatt tudtak ittléte mről: ősszel, télen, amikor séta közben a sö-

vénye át tudtam látni, több mindent észrevettem. Néha egy-egy arrajövő puttonyos asszony ledobta terhét. Megállt és feszülten meredt a reverendás sétálóra. Hogy én mit gondoltam vagy mit éreztem, azt tudom. Azt azonban csak sejtem, hogy mi zajlott le ilyenkor bennük, akik csendesen, hangot nem adva érzelmeiknek, néztek, egyre csak néztek vissza reám. De tudom, hogy amikor esténként, a kukorica- és tollfosztóban, vagy kapálásnál, kaszálásnál, aratásnál, a petényi kastély rejtélyét tárgyalták — én ott voltam köztük.

Most mind idejöttek; minden petényi be szeretett volna jönni. Ott szorongtak zsongva a kapu és a kerítés előtt órákon át, de nem engedték be őket. Ez volt az a «csöcselék», amelytől engem féltettek. Követelésük, hogy engem lásanak olyan erőteljes lett, hogy őrzőim kénytelenek voltak engedni: egy küldöttségüket beeresztették hozzám. A küldöttség most, mint a falu csápja, megtapint, itt vagyok-e, hogyan érzem magam, nem raboltak-e el? Félték, aggodva kételkedtek sorsom felett; tudták, hogy a nemzeti zászlóval díszített tankon orosz és ÁVH-fegyveresek jöttek értem, de ezeket egyelőre úgy lát-szik, elrejtették.

Lelkük, szívük melege mélyen meghatott; könnyeznem kellett. Drága, páratlan magyar nép! A te szíved melege, könnyes meghatottságod, ragaszkodásod, ezeréves mostoha sorsod erősen szívem mélyébe hat! Mivel viszonzzam a falu hűségét, irántam való jó-ságát? Leemeltem és megmutattam nekik a két nekem legértékesebb képet a világon: a Szentatyáét és édesanyámét. A jó palócok velem sírtak, bár majdnem kivétel nélkül luteránusok vagy baptis-ták voltak.

Az események egymást követik, most már gyorsulóbb tempóban. 18 órakor az őrségből egy öttagú küldöttség keres föl a parancsnok vezetésével. Bejelentik, hogy az őrség a személyzettel együtt megalakította a maga körében a forradalmi tanácsot, amely kimondotta, hogy az én fogvatartásom törvénytelen és jogtalan volt. Nem őrzőim többé. Szabad vagyok.

Az Úr megoldotta az én darócomat, kivezet a tág mezőre. Ő volt oltalmam nyolc éven át: csendüljön ajkamon a szoltár.

Válaszómban kijelentem, hogy azonnal Budára megyek. Am e pillanatban nincs szállítóeszközünk. Az egyetlen autó Horváthot vitte Budapestre. Kézirataimat nem hagyhatom itt és ezért határoztam úgy, hogy akkor indulunk, ha visszatér az autó, amely Horváthot elvitte. Várni kell a vacsorával is, mert a ház élelmiszer-készlete már egészen kifogyott, azt a felfordult fővárosból a szabadsáharci kitörése óta nem pótolhatták.

(Folytatás a 12. oldalon)

Magyarország Vezérlő Fejedelme (II) (II. Rákóczi Ferenc születésének 300-ik évfordulójára)

«Recrudescent inclytæ gentis Hungaræ vulnera»

A fölkelés elindítására az alkalmas időt az európai háborús konstelláció szolgáltatta: a spanyol örökösödési háború, mely 1701-ben indult el s a fölkelés időpontjában, 1703-ban, alig volt Magyarországon császári katona. Mindössze 4.000 ember volt a magyarországi várakban s vagy 8.000 Erdélyben, Rábutin vezérlete alatt.

Ezt érezte bizonyára a Felvidék népe is: magyarok, szlovákok, rutének, akik az év tavaszán titkon összejöve szövetekeztek, szervezkedtek s két követet küldtek a Lengyelországban tartózkodó Rákóczihoz. Életük kockáztatásával, álruhában, s a nép üzenetét üreges botba rejtve keresték fel s találták meg urukat. Tájékoztatták a hazai állapotokról s kérték, fogjon immár fegyvert, mert a nép úgy várja mint szabadítóját és kész követni életre-halálra.

Rákóczi szeretettel fogadta a követeket. A Magyarok Nagyszonya képével díszített zászlókat készíttetett és küldött az otthoniaknak ezzel a felírással: «Cum Deo pro patria et libertate» — «Istennel a hazáért és szabadságért!» Együttal megírta harcra hívó hatalmas szövegét «minden igaz hazaszerető s országunk régi dicsőséges szabadságát óhajtó magyarhoz, hogy kiki édes hazája s nemzete mellett, az Isten s törvényünk ellen képtelenül hatalmaskodó, zaklató, adóztató, nemesi szabadságainkat rongáló, igaz régi törvényeinket, jussainkat megvető, sónkat, kenyereinket elevő s életünkön uralkodó és kegyetlenkedő ellenségre fogjon fegyvert! *Megújulnak a dicsőséges magyar nemzetnek régi sebeil...*»

«Hiszünk az özvegyek, árvák, keseredettek és elnyomottak kiáltását meghallgató irgalmas Istenben, Isten után nemzetünk régi dicséretes s ma is véle született hadakozó bátorságában és hazájához való gerjedésében, hogy nemzetünknek régi szabadságát elérjük!...»

Ezt a felhívást a következő évben (1704) Nagyszombatban ki is nyomatták

Vereckétől — a nagymajtényi fegyverletételig

1703-tól 1711-ig, vagyis nyolc éven át tartott a II. Rákóczi Ferenc nevéhez fűződő szabadságharc, mely «a magyar történet nagy eseménye volt, — mint Szekfű írja — amikor a nagyúr és a szegény jobbágy egymásra találnak.» Ez a szabadságharc — ugyanúgy, mint 250 évvel később az 1956-iki — a népből indult ki, hogy hamarosan a nemzet egészét átfogó szabadságmozgalommá fejlődjen a fő és köznemesek tömeges csatlakozásával. Hivatalosan csak azután lett az egész magyar nemzet ügyévé,

és több kiadásban (latin, magyar, később francia nyelven) is megjelent. Amikor I. Lipót ezt a felhívást («Recrudescent») végigolvasta, rosszul lett tőle.

A magyar és rutén követ — Pap Mihály és Bige László — esküt tettek a zászlókra s magukkal vitték azokat a szöveggel együtt a Kárpátok felé. Rákóczi pedig zálogba vetette birtokait, hogy a szabadságharc megkezdéséhez szükséges pénzt előteremtse s június havában maga is elindult az ő küzdelmes, sikert és dicsőséget ígérő útjára. Honszerző Árpád vezér dicsőséges nyomdokait követve, június 16-án megérkezett a Vereckei hágóra s ott kitűzte a magyar szabadság zászlaját.

Hogy a nép fiai — magyarok, szlovákok, rutének — milyen örömmel fogadták, ő maga mondja el Emlékirataiban:

«Alig képzelhető, mily igyekezettel és örömmel tódult a nép hozzám. Csapatoként rohantak, hozván magukkal kenyeret, húst és más hasznos élelmiszereket. Ezen emberek gyermekeik és feleségeik társaságában jöttek s meglátván engem messziről, térdre ereszkedtek és orosz (rutén) módra keresztet vetettek magukra . . . Buzgóságuknak és ragaszkodásuknak nem volt elég el látni bennünket élelemmel, hanem hazaküldve nőiket és gyermekeiket, beálltak seregembe és többé el nem hagytak. Puskák hiányában kardokkal, vasvillákkal, kaszákkal fegyverkezvén nyilatkoztatták, hogy velem élni és halni akarnak . . .»

Ezzel megindult a *kurucok* (crux - kereszt szóból) és labancok (állítólag e szóból: «lauf Hans» - szaladj Jancsi!) között a szabadságharc, melynek vezéreszméje a következő versben nyert kifejezést:

«Kiontatom vérem apámért, anyámért,
Megöletem magam szép gyűrűs
mátkámért,
Meghalok és még ma magyar
nemzetemért.»

miután Rákóczit 1704-ben a gyulafehérvári gyűlés *erdélyi fejedelemnek*, az 1705-iki szécsényi gyűlésen pedig a rendek «konföderációs-szövetséget» kötve egymás védelmére, Magyarország «*vezérlő fejedelmének*» megválasztották. Ettől kezdve Rákóczit csak egy gondolat élte, hajtja és tüze: Egyedül a szabadság szeretete és a vágy hazámat fölmenteni az idegen járom alól volt célja minden tettemnek» — írja Emlékirataiban.

A háború viseléséhez zonbaan had-

sereg kell, fegyver és élelmezés és mindennek előtt és fölött pénz. E téren jelentős segélyt jelentett XIV. Lajos francia király évi 600.000 livrés subsidiuma, Rákóczi saját vagyona, a nemesek hozzájárulása s a sok millió értékben verezett rézpénz (libertas-kongó). Ez az utóbbi később annyira elértéktelenedett, hogy alig lehetett használni. S megtörtént a csoda: megalakult az önálló magyar hadsereg, melynek lélekszáma a 100.000-es számot is elérte, olyan hadsereg, melyhez hasonlót Mátyás király óta 1848-ig nem látott a magyar világ. S mindez majdnem kizárólag Rákóczi műve, aki — Szekfű szerint — «történetünkben a legnagyobb szervezőknek is egyike». Aki «nem szenvedheti a rongyos szolgát», azért seregét is megfelelő uniformisba öltözteti s különösen a vármegyékkel készítteti a megyei csapatok egyenruháit. Vannak mintacsapatok: a vörös és kék palotás ezred, a zöld vadászok, a vörös huszárok, a székely kék kopjások s francia gránátosok, akikre mindig számíthatott. A hadsereg felszerelésére valóságos gyárakat alapít s a mintákat előbb neki mutatják be, mielőtt kihimeznék. Az ő finom barokk ízlése alakította ki a kuruc pompát, melyből aztán később a magyar úri öltözet kifejlődött. Ugyanígy szorgoskodik a fegyvergyártásban: Besztercebányán és Bajmócon szuronyokat készíttet, Lengyelországból pisztolyokat hoztat be s még sátorcsináló zsidókat is tart a sereg számára állandó üzemben.

Hogy ez a nagy gonddal felállított és felszerelt hadsereg mégsem tudta a döntő sikert kiharcolni, annak több oka van. Rákóczi maga nem volt igazi hadvezér s a tábornoki karában, melynek 26 tagjából 8 gróf, 7 báró, 10 nemes volt, sem akadt olyan képességű hadvezér, aki a császári hadsereggel sikerrel megütközhetett volna. Bár voltak híres generálisai és tisztjei, mint Bercsényi Miklós, Károlyi Sándor, Forgách Simon, Vak Bottyán, Béry Balogh Ádám, Bezerédy, Ocskay, stb., akik szép, ragyogó vitézi tettekkel, bravúros rajtaütésekkel tették híressé nevüket, de Rákóczi kurucjai a nagy csatákat, mint a nagyszombatit, zsigóit, trencsénit s romhányit, elvesztették. Volt idő, amikor szinte az ország egész területén Rákóczi volt az úr, de a nagy döntő csaták után a foglalások egymás után mentek veszendőbe. Az igazi döntés tulajdonképpen már 1704-ben megtörtént a Hőchstädt (Bajorország) melletti csatában, melyet Savoyai Jenő herceg és Marlborough angol hadvezér egyesült seregei vívtak ki a franciák ellen. Ezzel Rákóczi álma, hogy a franciákkal egyesülve döntést csikarhat ki, egyszer s mindenkorra szertefoszlott.

Nem vezettek eredményre az 1704-ben a bécsi udvar részéről kezdeményezett megbeszélések sem, melyek először Széchényi Pál kalocsai érsek interventiójával folytak, majd az angol és holland követek közvetítésével hónapokon keresztül Nagyszombatban (1706). Rákóczi és hívei olyan feltételeket szabtak — független Erdély és külföldi hatalmak jóállása a békeszerződés megtartására vonatkozólag —, hogy a császár s király (I. József) ezeket nem fogadhatta el. A küzdelem így tovább folyt. Az ónodi detronizáció (1707) pedig teljesen lehetetlenné tette a kibékülést, míg közben a császáriak mind nagyobb erőre kaptak, s a kurucok szerencsecsillaga 1711-ben végérvényesen lehanyatlott.

A nehéz helyzetben, mintegy gondviselészerűen, mégis jött mentség. A császári seregek fővezérlete magyar kézbe, Pálffy János gróf altábornagy kezébe került, míg a kurucok részéről a külföldön időző Rákóczi Károlyi Sándorra bízta teljhatalommal a fővezérletet. A két magyar tábornok, belátva a további vérontás hiábavalóságát, meg egyezett egymással a békeponthoz, mire a kuruc sereg 1711 április 30-án a nagymajtényi síkon letette a fegyvert s a szatmári békével a törvényes rend helyreállt.

Ha most azt kérdezzük, hogy hiába való volt-e a nyolcévi harc s rengeteg anyagi és vérvesztés? Akkor nem kell felelnünk. Mert éppen a Rákóczi szabadságharca biztosította egy jobb, békésebb korszak felkeltését III. Károly, majd Mária Terézia alatt, az alkotmány helyreállítását s a nemzet anyagi és létszámbeli megerősödését.

(Folytatjuk)

VECSEY LAJOS

Megjelent

a *Mindszenty Emlékbizottság* kiadásában Mindszenty bíboros színes fényképe hármasságban: nagy- közép és levelező-lap formában.

A képek a magyar lelkészeknél és 8 München 81. Oberföhringer-Str. 40 alatt rendelhetők meg, darabonként 5 - 3 - 1 DM-ért.

Mivel a képek jövedelme a Máriacelli Mindszenty - Emlékstáció költségeire megy, fölfizetéseket köszönettel kérünk.

Mindszenty-Emlékbizottság
nevében

Harangozó Ferenc

TALÁLKOZÁS A VILÁG FŐCSERKÉSZÉVEL

Kürt harsant . . . Fiatalos lelkesedéssel, ujjongva, ütemesen, szünni nem akaróan hangzott fel több ezer torokból a kiáltás, amivel a fiúk a világ Főcserkészét köszöntötték . . . «Bi — Pi» . . . «Bi — Pi» . . . («Bi-Pi» Baden Powell nevének kezdőbetűi. A magyar cserkészek így nevezték egymás között.)

Szines zászlók alatt, cserkészenekarok vidám indulói mellett, katonás rendben sorakoztak fel a cserkészek a sportaréna porondján, hogy tiszteljenek a Főcserkésznek.

Hófehér hajú, idős úr volt már Sir Baden Powell, mikor 1933-ban, ott a gödöllői stadionban lóháton szemlélt tartott a cserkészcsoport előtt.

Még ma, negyvenhárom év elmúltával is örömmel dobban fel a szívem, ha a magyar cserkészletnek erre az ünnepnapjára visszagondolok: hogy a világ Főcserkészét magyar földön láthattuk!

Robert Stephenson Baden Powell of Gilwell 1857 február 22-én született. A középiskola után a Sandhurst-i katonai akadémiát végezte el, s majd a katonai pályára lépett.

A búr háború idején (1899-1902) Dél-Afrikában a búrok földjén teljesített szolgálatot. Itt gyűjtött aztán maga köré önként jelentkező fiatal fiúkat, kik a hazafias ügy szolgálatára vállalkoztak, s rövid kiképzés után kisebb-nagyobb feladattal bízta meg őket. — Ezek a fiúk voltak a cserkészek előfutárai. Persze, akkor még senki sem sejtette, hogy Baden Powell ezzel a kezdeményezésével egy az egész világra kiterjedő mozgalom alapját vetette meg.

Baden Powell azután, a búr háborúk befejeztével is a fiatalok nevelésének szentelte minden idejét. Sok-sok évvel később, tábornoki rangban ment azután nyugalmába.

1929-ben Angliában, Birminghamban (Birkenheadban) nemzetközi jamboree volt (magyarok is nagy számban vettek részt rajta), mely alkalommal az angol királynő Baden Powell-t a fiatalok nevelése körül szerzett érdemeiért «lord»-i méltóságra emelte. Ez a kitüntetés Baden Powell életművének látható elismerése volt.

A második világháború idején, 1941 január 8-án halt meg Baden Powell, 83 éves korában, teljes visszavonultságban, vidéki házában, Angliában.

Azóta a cserkészlet az egész világon elterjedt: ideális célokért lelkesedő fiatalokat értünk alatta, tiszta levegőt, belső derűt, áldozatvállalást, önzetlenséget, segítőkészséget . . . De a búr időkben egyes külsőségeket is átvettünk: így mindenekelőtt a széleskarimájú nagy kalapot, melyet ma már csak mint «cserkészkalap»-ot ismernek az egész világon (a magyaroké: árvalányhajbokrétával . . .).

MENCZER ERVIN

MÁRCIUS 15.-i UNNEPSÉGEK a Kölni Mindszenty Magyar Házban

Köln emigráns magyarsága az idén nagy hétvégi ünnepség és rendezvény-sorozatban ünnepelte népünk 1848-as szabadságharcát és hőseinek emlékét.

A «Pro Libertate» 1956 Egylet és a Róm. Kath. Egyházközségi Tanács közös meghívására a müncheni «Musica Hungarica» cég kétnapos ünnepi kiállítást és könyvvásárt tartott a Mindszenty Magyar Ház termeiben. A nagyszerű rendezvényt Nagy Alajos nyitotta meg, aki felhívta a jelenlévők figyelmét arra a szomorú tényre, hogy a jó könyv, sajnos, hiányzik az emigrációs magyarság kezéből. Főleg igen szomorú az, hogy honfitársaink nem támogatják az itt, nyugaton, szépen virágzó irodalmunkat. Első este bemutatásra került Fekete István: «Bogáncs» c. bájos regényének filmváltozata.

A vasárnapi ünnepi szentmise után, amelyet az új kölni magyar plébános, Nádor Albert mutatott be, rövid ünnepségen emlékezett meg az egybegyűlt magyarság 1848 március 15-ről. Az ifjúság ünnepéről lévén szó, az ünnepélyt az idén teljesen a fiatalok rendezték. Az ünnepi beszédet Czizgány Imre, fiatal tanár tartotta. Az ifjúság és az emigráció szemszögéből mérlegelte és méltatta népünk nagy szabadságmozgalmát. A műsort a kölni magyar cserkészek szolgáltatták, Prezenszky Edith és Herbák Sándorné vezetésével.

A zsúfolásig megtelt Mindszenty Házban ezután bemutatásra került Szigligeti Ede: «Liliomfi» c. színművének filmváltozata. A hosszú kulturális hétvége mind a rendezők, mind a közönség megelégedésére nagy sikerrel zárult.

MAGYAR NŐVÉREK LELKI- GYAKORLATA

az idén is Villers-la-Villeben lesz az Örökimádó Nővérek lelkiigyakorlatos házában, a Villa Monticelliben. **P. Békési István SJ** tartja a lelkiigyakorlatot **aug. 16.** (este) — **aug. 25.** (reggelig). Jelentkezni lehet a Magyar kollégium címén: **P. Matyasovich Henrik SJ**-nél, Blijde Inkomststraat 18, **B-3000 Leuven**, (vagy **Sr. Marianne Rácz**, Bloemedalstraat 30, **Vaals (L), Nederland**).

A jelentkezéseket minél hamarabb intézzük el, mert csak 25 férőhely van a nővéreknél.

Tizian halálának 400. évfordulója alkalmából a Vatikáni Posta május 13-án két névértékből álló sorozatot ad ki. Mindkét bélyeg a Vatikáni Múzeumban őrzött «Madonna a Gyermekkel hat szent körében» festményből közöl részleteket.

**Mindszenty József
EMLÉKIRATAIM**

(Folytatás a 9. oldalról)

Aztán hallom, hogy csapat vonul a folyosón — keményen, csattogó csizmákkal. Visszajöttek az orosz páncélosok? Nem ez történt. Amikor felpattan az ajtó, belép hozzám a rétsági honvédség fegyveres tisztikülönítménye. Vezetőjük Pallavicini őrnagy jelentkezik.

— A hercegprímás szabad! Azonnal indulhatunk Esztergomba vagy Budára. Szállítóeszközök, kofferek, ládák, minden, ami kell, rendelkezésre állnak.

Drága magyar honvédek! Megáldotam őket. S nem tudom, ki volt megindultabb, ők vagy én magam, amikor áldásomat kapták.

Íme, úgy látszott, hogy az őszi elmúlás, a kietlen tél után tavasz virrad fel újra. Csak a pokolnak bejárata előtt olvashatók a végzetes szavak: *Lasciate ogni speranza!* A Purgatóriumban még van remény és Dante gyönyörű IV. énekéből fény sugar eshet ide is, a földi szenvedések purgatóriumába.

A rabság nem egyéb, mint várás és reménykedés; az enyém is az volt. Érttem, miért köszönti oly szépen Carlyle a reményt: «Oh áldott reménység, egyedüli üdve a halandó embernek... Gyönyörű tájképeket festesz fogházának szűk falaira. S még a halál éjszakájába is áldott sugarakat küldesz. Elvehetetlen birtoka vagy mindenkinek...»

A fogoly Szent Pál apostol is a reményt hangoztatja: «Remélem, hogy imádságotokra Isten visszaajándékoz nektek. Megmaradok számotokra, előhaladástokra, hitbeli örömötökre» (Filipp. 1, 25). Édesanyám és híveim imádsága tette lehetővé előbb még reménytelen helyzetemből az én szabadulásumat is derék munkásságunk, ifjúságunk és katonáink hősiességével.

Ki tudná elmondani az első szabad nap áldott nyugalomát! «Elhagyom a poklot» — énekli a költő. Némileg — bár hívő ember nem használ elhamarkodva eschatologiai fogalmakat — ezt érzi minden rab. Leírhatatlanul édes a szabadságot élvezni a sok éves fogság után.

Haza Budára

Nyitva az Almássy kastély kapuja. S a nép áramlik felém, egyre csak áramlik, hogy láthassa az ország primását. Nem akarja elhinni, hogy szabad vagyok; hogy azok a páncélosok nem raboltak el... Tapogatnak, csókolják ruhámat s újra meg újra kérik áldásomat.

Lelkészük vezetésével jönnek nagy boldogan az evangélikusok, majd a kisebbségi katolikusok és a baptisták: leányok, leányok, öregek. De régen láttam ennyi örömet magyar arcokon! Ez volt az a bizonyos «csócselék», amelytől féltettek engem őrzőim.

(Folytatjuk)

**CSERKÉSZTISZTI ÉRTEKEZLET
BUFFALOBAN**

Riedl László h.vezetőtiszti ismertette a konferencia programját, melynek főbb pontjait a próbarendszer, valamint a szülők és cserkészlet viszonyának megítérlése képezte. Dr. Ádám János SJ. imája után a M.Cs.Sz. elnöke, Dr. Némethy György nyitotta meg a tisztgyűlést, majd Bodnár Gábor ügyv. elnök a 30 éves külföldi magyar cserkészlet fázisait elemezte. A cserkészlet — mint mondta — első feladatát, a népi kultúra meghonosítását már megvalósította; második feladata, a magyar iskolázás is sikeresen működik. A harmadik feladat, a gyakorlati cserkészlet minőségi kiterjesztése és annak keretén belül a teljes magyar kultúra átadása a cserkészeknek. A magyar cserkészlet két alappillére a Biblia és a magyar kultúra. Az emberi élet három fázisát az ügyvezető elnök így határozta meg: az anyaméhtől a gyermekig — úgy 10 éves korig, — azután a serdülőkor, majd a felnőtt alkotó élete egészen addig, míg a halálban Isten előtt megáll.

A fiatal tisztek és segédtisztek ezután hat csoportra osztva tárgyalták meg a cserkész próbaanyag alkalmazását és az élményszerű próbázást. A Táborverő, a Honkereső és Honfoglaló próbákról Brenner György, Gregora Zsolt, ifj. Riedl László, Lendvai L. Imre, Seregélyes Márton, Harkay Péter és Kormann Bertalan tartottak előadást, illetve beszéltek, mint előre felkért hozzászólók. A lányoknál a Segítő, Útkereső és Felkészülő próbák fejtegetésében Ormay Kuni, Merényi Rita, Cseh Gyöngyi, Papp Zsuzsi, Koller Zsuzsi, Jámbor Éva, Mindszenty Bertalanné, Kondray Gergelyné és Koréh Ilona töltötték be a szerepet.

Míg a fiatal csoportok a próbázásokat vitatták, parancsnoki gyűlés keretében Riedl László, Bócsay Zoltán, Göcsei Rita és Pintér János tartottak előadásokat a cserkészletben felmerülő különböző problémákról.

A szombati megbeszéléseket vacsora utáni táncmulatság követte, majd vasárnap reggel az intézet kápolnájában öikuménikus istentiszteleten vettek részt a megjelentek. A szentmisét Ádám Atya mutatta be.

A vasárnap délelőtti előadó Jaschko Balázs SJ. volt, aki a szülők és a cserkészlet viszonyát elemezte. Megegyeztek a hozzászólók, hogy a szülőket jobban be kell vonni a cserkészmunkába, meg kell mutatni nekik, milyen sok szellemi és fizikai előnnyel jár a cserkészkedés gyermekeik számára. Nagy érdeklődést váltott ki Dr. Gerencsér István piarista rendháziönök beszámolója külföldi útjairól, melyek során különböző és sok esetben ellentétes nevelési rendszereket tanulmányozott.

Sok értékes gondolat, ötlet, elképzelés merült fel két nap alatt, amelyek a csapatoknál és így minden magyar cserkész életében, de ezen túl, magyar közösségeinkben is megvalósításra várnak. (—mcs/mp—)

HOLLANDIAI KÖZLEMÉNYEK

Május 29-én, szombaton, nagyszabású majális ünnepséget rendez a hollandiai Magyarok Szövetsége Hollandia Limburgi provinciájában.

A hely, Broekhuizen, igen ismert, mivel két alkalommal volt már ott a magyar iskolatábor. Nagyon megkedvelték a helységben is a magyarokat és szívesen ajánlották fel a lehetőséget a majális megtartására.

A majális megnyitása délután öt óra körül van. Részvételi díj: 8 Gulden. Magyaros vacsora: 10.— gulden. Akik szállást igényelnek, 5.— gulden ellenében kaphatnak. A programban szerepel a régi májusfák díszítése, elhelyezése, rigmusok, magyar nóták kíséretében, stb.

Abban reménykedik a rendezőség, hogy Németországból is sokan vesznek részt ezen az ünnepségen, hiszen Mönchen-Gladbach, Kevelaer, Aachen, Krefeld nincs messze. A belgiumi magyarokat szintén érdeklődéssel várjuk.

Ebben az esztendőben is megrendezésre kerül a hollandiai magyar iskolatábor, július 7 - 17 között Arnheim mellett Ellecom nevű faluban. A részvételi díj: 120.— Gulden. Jelentkezni lehet:

Magyar Szövetség, Wageningen,

Diedemweg 165. címen. — Arra is van lehetőség, hogy más országból jöjjenek magyar szülők gyermekei az iskolatáborba (6-16 év közöttiek). Ez esetben a részvételi díj: 200.— DM, vagy ennek megfelelő valuta.

A táborban magyar irodalom, földrajz, történelem, magyar népitánc és nóták tanítása folyik. Kirándulás, fürdés és egyéb játéklehetőségek.

Nagyböjt 4-ik vasárnapján Lausanneban és Genf-ben előadást tartott Palágyi Natália Mindszenty bíboros lelki és szellemi hagyatékáról.

Böjti szentbeszédet tartottak Lausanneban és Genfben: nagyböjt 3-ik vasárnapján P. Szőke János szaléziánus, az 5-ik vasárnapján pedig P. Békési István jezsuita. A hívek mindenütt a szokottnál nagyobb létszámban vettek részt, szép számmal gyóntak és szentáldozáshoz járultak. Főként Lausanneban voltak sokan a virágvasárnapi szertartáson és szentmisén.

A magyar ifjúságért

Kedves Olvasó — azt hiszem, hogy legalábbis hírből tudja az emigráció legtöbb magyarja, hogy a németországi Kastl faluban, Amberg közelében, az ősi vár épületeiben, egy teljes jogú magyar gimnázium működik, ahol most is 340 magyar gyermek tanulja a magyar történelmet, földrajzot és bizony igen sokan itt tanulják meg édes magyar anyanyelvünket is. De tovább megyek, mert saját gyermekeimen tapasztalom, anélkül, hogy Magyarországot ismernék, magyarrá lesznek, magyarul éreznek. Az iskola eddig 570 magyar fiatal kezébe adhatta az általánosan érvényes érettségi bizonyítványt.

Tudom azt is és nem hallgatom el, hogy az iskolának ellenségei is vannak, akik kígyót-békát kiabálnak az iskola ellen. Az ilyen rémhírtérjesztőknek csak annyit, hogy ők a legcsúnyábban károsítják a magyarságot. Céljuk a bomlasztás. Magam 20 éve ismerem a magyar gimnáziumot, még abból az időből, amikor a legprimitívebb körülmények között egy omladozó kastélyban, Bauschlottban volt elhelyezve; amikor a tanári kar — Isten áldja minden lépésüket — 30-40-50 márkás zsebpénzért, szerény kosztért és egy sokszor alig fűthető szobáért végezte magyar kötelességét.

Az 1956-os idők nagy változtatásokat követeltek, megváltozott a magyar gimnázium helyzete is, mert a tanulók száza kerestek felvételt. Így új hazát keresett és talált az iskola. Az 1956-os év történelmi jelentősége, a menekültek sorsa felrázta a világ magyarságát, de az illetékes német hivatalos szerveket is, jött a segítség és annak köszönhető, hogy ma 30 tanerős, kitűnően ellátott, komoly intézetben 340 tanuló kap magyar nevelést.

Komoly és tagadhatatlan valóság, hogy a tanerők sokszor emberfeletti munkát végeznek. Erről kevés szöveg, de gondoljon arra a kedves Olvasó, hogy az első, 2. és a 3. osztályba négyöt különböző országból jönnek a tanulók, akik csak a befogadó ország nyelvét beszélik, mert a szülők mindketten munkába járnak, vagy a vegyes házasságoknál az idegen nyelvű anya neveli a gyermeket s az este fáradtan hazatérő apának sem ideje, sem kedve nincs a nyelvtanításra. Képzeljük el azt a tanárt, aki csak magyarul beszélne s az osztály fele nem értené meg — úgy értékeljük ezt a tanári kart, hogy a legtöbbje 3-4-5 nyelven beszél, mert erre egyszerűen szükség van. Milyen óriási munkát jelenf az, ha egy osztályt több nyelven kell oktatni. Ezt alig lehet megfelelően értékelni. A nyelvtanfolyamok segítségével így már egy év után magyarul cseveg az apró nép, megtanulta legalább a mindennapi szavak tömegét. De mennyi türelem kell ahhoz, hogy

megtanítsák a különböző tárgyak szak kifejezéseit is magyarul.

Az 1956-os idők lángja már nem lobog, de megmaradt ez az egyetlen magyar gimnázium a nyugati világban, amely magyarságunk megtartásának legfontosabb intézménye. Ezért kérek mindenkit, aki szívében megőrizte magyarságát, hogy segítsen. Kérdezze meg magyar szívét, hogy mit tud adni, milyen az az összeg, amely, ha megterhelést is jelent, azzal nem okoz családjának anyagi kárt, — nem alimizsnát, hanem komoly segítséget kérünk.

Az iskola már kicsinek bizonyul. Égetően szükség van további bővítésre, új előadó- és osztálytermekre. A lányinternátus mintaszerűen kiépült, a berendezés és díszítés igen jónak, szépnek mondható, mert az ottani felügyeletet végző kedvesnővérek mesterien értették a szépítés munkáját, így a szobákból kellemes otthont varázsoltak. Ezzel szemben a fiúinternátus bútorzata az 1945 előtti német katonai szekrényekből és ágyakból áll, rozoga minden. Hiába a festék, az évi javítgatás. Ez a második számú probléma. 200 fiú szoba-berendezését is elő kell teremteni és ez személyenként minimálisan 500 márkába (200 US dollár) kerül. A Szülői Tanács egyik tagja azzal az ajánlattal jött, hogy kérjük egy-egy nagyobb város magyarságát a gyűjtési akcióra. A gyűjtés után a város nevét megörökítjük a szoba ajtaján, vagy egy a gyűjtők által meghatározott magyar város nevét. Az ilyen gyűjtőcsoportok lépjenek érintkezésbe az iskola igazgatóságával.

A primitív berendezés ellenére is, a magyar iskola tanulmányi eredménye a legjobb iskolákkal vetekedik; ezért is megérdemli ez a magyar gyermeksereg, hogy lelki világára is kellemesen ható, otthonosabb berendezést kapjon. Luxusról szó sem lehet.

A harmadik problémánk az olyan tehetséges tanulók megsegítése, akiknek szülei a havi 300-350 DM-ás internátusi és tanítási díjat nem képesek megfizetni. (Német internátusok havonta 600-900 márkába kerülnek.) Tanulóink szülei 80 %-ban munkásemberek, akiknek az alacsony tartásdíj is nagy összeg, különösen akkor, ha 2-3 kimondottan tehetséges gyermekük is van. Az intézetnek egy gyermek eltartása és tanítása önköltségi alapon havi 500 DM-ba kerül. A hiányt eddig sikerült a Német Szövetségi Köztársaság, a Bajor Állam, a Német Püspöki Kar, az Eichstätt-i Egyházmegye és az iskolát becsülő magyarok segítségével előteremteni. A német részről jövő segítség kizárólag önkéntes alapon történik. Az államsegély ugyan magas összeg, de az utolsó három év alatt egy márkával sem növekedett az általános drágulás ellenére.

Magyar Testvéreim! A magyar gimnázium nem öncél, hanem az egész magyarság érdekében dolgozik. Ezért ne mondja senki sem: «miért adjak, ha gyermekeim nincs», vagy ha azok más iskolába járnak. Tartsa kötelességének minden magyar, hogy ezt a nagy magyar iskolát működésében erősítse és segítse. Hogy még több magyart megtarthassunk magyarnak és képezzünk az egyetemi felvételre.

Végül az a kérésem, hogy ezt a cikket adják tovább olyan magyaroknak, akik azt nem olvasták. Kérem az egész emigráns magyar sajtót, hogy vegyék át ezt a cikket, hogy valóban hathatós összeget kapjon az iskola. A gyűjtés eredményét az eddigi szokás szerint az évvégi értesítőben az adakozók nevével nyugtazzuk. Adja Isten, hogy a névsor nagyon hosszú legyen! A bankkontóink számai: építési és berendezési kontó: Sparkasse 8455 Kastl, kontószám 253724 Ungarisches Gymnasium. A tanulók segítésére szóló stipendiumkontó: Sparkasse 8455 Kastl über Amberg, Konto Nr. 253930 - Ungarisches Gymnasium.

A Kastl-i Magyar Gimnázium
Szülői Tanácsának nevében:

V. KÁLLAY TIBOR

EGY PÉLDAADÓ ESET

Az olaszországi menekülttáborok magyar lelkesének címére érkezett karácsony előtt az alábbi levél egy 50 dolláros csekkel:

«Kedves Magyar Gyermekek!

Mi az Egyesült Államokbeli Boston környéki hétvégi Magyar Iskola és cserkészcsapat tagjai vagyunk.

Szüleink olvasták az itteni magyar újságokban, hogy az olaszországi menekülttáborokban még sok magyar gyerek él. A mi szüleink is mind menekültek voltak és meséltek nekünk arról, hogy milyen nehéz ott az élet.

A Magyar Iskola Karácsonykor mindig szokott nekünk valami kis ajándékot adni. Úgy határoztunk, hogy az idén az erre szánt pénzt inkább elküldjük Nektek, hogy azzal Nektek valami örömet szerezzünk.

Reméljük, hogy mielőbb otthont fogtok valahol találni és jövőre már nagyon szép Karácsonyt fogtok ünnepelni».

Boston, 1975. december 12-én.

Itt következik huszonegy, 8-16 év közötti magyar gyermek, illetve fiatal aláírása.

Ezt az alkalmat is felhasználom, hogy még egyszer köszönetet mondjak a magyar menekültek nevében is azokért az adományokért, amelyeket külföldön élő honfitársainktól, illetve magyar szervezetektől kaptunk.

P. SALAMON Z. LÁSZLÓ OFMCAp
az olaszorsz. menekültek lelkipásztora

HIRDETÉSEK

AZ ÉLETÜNK ELFOGAD

hirdetéseket, azok közlését kérjük a Gazdasági Bizottságon át beküldeni:

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést!

MAGYAR KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

Többek kérésére közöljük, hogy a Landesbibliothek keretén belül működő

Magyar Könyvtár

szívesen fogadja minden Svájcban élő magyar-nyelven olvasni szerető jelentkezését. A könyvtár használata díjtalan. A könyvek cseréje posta útján történik.

Jelentkezés magyarul írásban. Cím:

Schweizerische Landesbibliothek

Ungarische Abteilung

Hallwylstr. 15.

3003 Bern

TÉTÉNY —

UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN

Inhaber: Bayer Oszkár

München 2. Kreittmayerstr. 26.

Tel. 196393, nach 20 Uhr: 585502

0.7 literes palackolásban:

Debrői Hárslevelű	DM 5.50
Badacsonyi Kéknyelű	5.95
Badacsonyi Szürkebarát	5.85
Soproni Kékfrankos	5.75
Dómszlói Muskotály	5.85
Dómszlói Tramini	6.30
Villányi Burgundi	5.85
Hajósi Cabernet	5.90
Tokaji Aszu 4 Puttonyos	12.40

1 literes palackolásban:

Alföldi olasz Rizling	4.80
Alföldi Kékfrankos	4.80
Téli Szalámi	20.—
Csabai kolbász	17.50

inc. MWST, Preise ab Lager,

Preise sind bis zur nächsten

Preiseliste gültig. Kartonvételnél üve-

genként 20 fillér árengedmény.

Üveges árut nem postázunk.

Még kapható:

Bayer Oszkár, Ecke Kazmair-
Trappentreustr.

Horváth János, München 2.

Tumblingerstr. 28.

MAGYAROS MÓDON KÉSZÍTETT

HENTESÁRU

1 kg Füstölt kolbász sütni vagy főzni	DM 14.—
1 kg Puszta Salámi	14.—
1 kg Paprikás szalámi, csabai m.	18.—
1 kg Magyar téliszalámi	20.—
1 kg Bácskai hurka, füstölt	10.—
1 kg Véres vagy májas hurka, sütnivaló	9.—

1 kg Disznósajt, gyomorba tölt.	10.—
1 kg Fehér sósszalonna 5-6 cm	9.—
1 kg Füstölt sertésborda	9.—
1 kg Füstölt hasaszalonna	10.—
1 kg Paprikás-fokhagymás toka- szalonna	10.—

Garantáltan friss áruk! — Mindent lég-
mentes csomagolásban küldünk!

Viktor Pál

Wurstspezialitäten

D - 7063 Welzheim

Postfach: 1343 — Tel. 07182/67-36

Diószeghy Tibor hites tolmács és fordító
(magyar-német és német-magyar) Né-
metországban tanácsadás állampolgár-
sági és menekültügyi kérdésekben, pe-
res ügyekben segít.

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

Tel. 02101/ 541317

Egyedülálló nyugdíjas, özvegy férfi
keres ismeretséget egy intelligens, be-
csületes, jóérzésű, egyedülálló, szin-
tén nyugdíjas magyar vagy német
hölgy személyében, ki szintén német
állampolgár. Fényképes leveleket kér
«Húsvét» jeligére az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Megismerkednék 38-50 éves korig,
korrekt magyar férfivel házasság cél-
jából. Bodensee környéki házas, tech-
nikus leány. Természetkedvelő, csalá-
dot szerető, üzleti szellemű férfi fény-
képes levelét várom «Kalandorok ke-
rüljenek» jeligére az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Komondy Zoltán építész-mérnököt
keresi Hámori Rudolf Budapestről. Ké-
ri, hogy közölje vele címét. Választ
«Farkasrét» jeligére kér az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Jelenleg New Yorkban élő,
egyedülálló, 62 éves fodrásznő, aki
tanult kozmetikus, masször, és ápoló-
nő, elhelyezkedne a szakmájában, —
vagy vállalná kis háztartás vezetését.
Leveleket «Visszavágyom Európába»
jeligére kér az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

**Magyar-német és német-magyar fordí-
tásokat**

olcsón és gyorsan elvégez, magyar-
nyelvű okiratairól hitelesített máso-
latot készít és — másnyelvű okiratok
fordítását korrekten elintézi —

W. Divy hiteles fordító és tolmács.

D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

Tel. 07541/ 71391

MINDENKOR IDŐSZERŰ KÖNYVEK
ÉS HANGLEMEZEK!

Mindszenty J.: Emlékirataim DM	42.—
ugyanaz papírkötésben	34.—
Horthy: Emlékirataim	34.—
Szoltsenyicin: Gulag szigetcsop.	32.—
Megjelent Gustav Henney: Ungarn zwischen Ost und West	32.—
Márai S.: Erősítő (újdonság)	20.—
Márai S.: Föld, föld	25.—
Szabó Dezső sorozat első kötet: Az egész látóhatár I.	32.—
Nyirő J. Havasok könyve	20.—
C. Kenneth: Éjszaka Kairóban — Neonfény, Holdfény Hawaiban — Hermelines hölgy, Egon naplója darabonként	24.—
Előjegyezhető Randevu Rómában!	

A 2755 Hazafias dalok 22.—
Ott, ahol zúg az a ... Erdélyi him-
nusz, Kis lak áll a nagy Duna men-
tében, Krasznahorka büszke vára,
stb. Minden dal énekelve, kiváló
zenekísérettel

LPX 17476 Breiter János lemeze 20.—
Szalmaláng, Kis Katóka, Akit én
szeretek, Szép szenyorita, Boldog
az az ember, Lehet, hogy túlságo-
san szerettek, stb. nagy slágerek
(Vámosi-Koós-Korda Sárosi K. és
Harangozó T. énekelnek)

VÁSÁROLJON ÉRTÉKES MAGYAR-
ORSZÁGI KÖNYVEKET!

Kodolányi: Boldog Margit	9.—
Kodolányi: A vas fiai I-II.	22.—
Kodolányi: Julianus barát	14.—
Kuncz Aladár: Fekete kolostor	16.—
Ráth Végh: Az emberi butaság	19.—
Ráth Végh: Szerelem házasság	19.—
Zsigray: Sugár úti palota	18.—
Móricz: Erdély I-III. — csak	25.—
Dr. Szendey: Orvos a családban	18.—
Lengyel: Régi magyar mondák	13.—
Lengyel: Mondák a török világból és a kuruc korból	15.—
Nagy magyarok idegenben	11.—
A magyarok elődeiről	13.—
A második világháború története	31.—
Wallace: Ben Hur	13.—

Ajánlatunk a tavaszi-nyári szabadságra!

Queen: Gyilkosság rendelésre	6.—
Gardner: A kölcsönkért lány esete	8.—
A. Christie: Poirot karácsonya	10.—
Chandler: Elkéstél Terry	11.—
Szabó László: Bűnügyi múzeum	17.—
Szabó László: Bírak mesélik	15.—
Rejtő - P. Howard: A 14-karátos autó	8.—

Kérje díjtalan katalógusunkat!

MUSICA HUNGARICA - 8 München 40

Agnesstr. 45. Tel. (089) 180-911

**NAGYSZABÁSÚ MAGYAR KÖNYV
ÉS HANGLEMEZ KIÁLLÍTÁS
STUTTGARTBAN**

1976 május 22-én (szombat) déltől
május 23-án (vasárnap) este 6 óráig,
melyre mindenkit szeretettel meghív a

MUSICA HUNGARICA
magyar könyv és hanglezem cég.

Cím: Kolpinghaus Stuttgart-Bad-
Cannstatt, Waiblingerstr. 27.

A ház étterme a látogatók rendelkezésére áll. Szombaton este közös szórakozás magyar zenére.

MAGYAR VÉGZET 1944 OKTÓBER 15

cím alatt jelenik meg a közeljövőben
Aggteleky Béla szkv. altábornagy közel két évtizeden át tartó történelemkutató vitalevezésének kiadása.

A rendkívül meggyőző levelezés anyaga mintegy 400 oldalon, változtatás nélkül, eredeti szövegmásolatban kerül kinyomásra.

Ezzel az anyaggal rendkívül komoly dokumentáció kerül a második világháború története iránt érdeklődő olvasók és történészek kezébe.

A könyv ára kemény vászonkötésben 16.— dollár vagy annak megfelelő értékben átszámított más valuta. Megrendelhető a kiadó *Balogh József, Pf. CH-6005 Luzern, címén. Beizetés: Schweiz. Volsbank, CH-6002 Luzern, Postcheckrechnung Nr. 60-25, Postcheckamt: Luzern. Feladóvevény hátlapjára irandó: József Balogh Kt.-Nr. 118 240, vagy nemzetközi money orderen útján.*

34 éves villany- és autóvillamosság-szerelő, Heilbronnban vagy városi buszhálózaton belül műhelyben állást vállalna. Rádió- és televízió műszerészhez tanulónak beállna. «Tanulni vágyom» jelígre kér választ az **Életünk Gazdasági Bizottságához,** 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

60 éves fiatalos hentesmester hozzáillő hölgy ismeretségét keresi házasság céljából (esetleg benősülne). Válaszleveleket «Baden» jelígre az **Életünk Gazdasági Bizottságához,** 8 München 81, Oberföhringerstr. 40. — Vagy telefonhívást este 20-22 óra között 06221/ 12292 Németország.

Frankfurt környékén élő, csinos, vidám, 55 éves asszony keres rendezett körülmények között élő, komoly, intelligens élettársat. «Akácos út» jelígre kér választ levelet az **Életünk Gazdasági Bizottságához,** 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

A Fertő-tó mellett Burgenlandban, Eisenstadt közelében kellemes, fűthető nyaralóház konyhával, teljes berendezéssel 5-6 személyre kiadó. Cím: **Müller,** D - 8012 Ottobrunn, Kant Strasse 12. Tel. 089 - 606558

Az élet könyvéből

**A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN
RÉSZESELTÉK**

Belgiumban:

Balogh Dániel, 1976 febr. 28-án, Brüsszel
Csuti Ilona, Cs. János és Clio Dubois
leánya, Brüsszelben

Németországban:

Irzsik Szandra Andrea, I. András és
Burján Julianna leánya, 1976 febr. 15.
Augsburgban

Szabó György, Sz. György és Szügyi
Margit fia, 1976 febr. 22., Dillingen
Cupik Anna Mária, Cupik Péter és
Szemerédi Zsuzsanna leánya, 1976
február 25-én, Schongauban

Mészáros Christian, M. Sándor és Auer
Erzsébet fia, 1976 márc. 21. Ingolstadt
Rodewald Tibor Günter, R. Günter és
Dr. Kelei Éva fia, 1976 április 4-én,
Münchenben

Moisko János, M. János és Mészáros
Olga fia, 1976 febr. 29-én, Münchenben

EGYHÁZI HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Franciaországban:

Jean-Luc Volckaert-Vanhoutte és
Marie-Catherine Zabik-Fischer, 1976
márc. 20-án, Watrelos-ban

Svájcban:

Gulyás János és Dallos Mária, 1976 április 10-én, Morges-ban (VD)

AZ ŐRÖK HAZÁBA TÁVOZTAK

Belgiumban:

Hoffer Lajos, 70 éves, Genk-ben
Csabak Cecilia, 83 éves, 1976 febr. 14.,
Brüsszelben

Szabó Leonarda nővér, 71 éves, Bxl.
Pintér Károlyné, 45 éves, febr. 21-én
Balogh Ferenc, 78 éves, 1976 márc. 4-én
Moskovitz Ignácné, szül. Polleszak
Ethel, 80 éves, 1976 ápr. 2-án, Brüsszel

Németországban:

Dr. Milosevits Miklós, 84 éves, 1976.
március 31-én, Gengenbach-ban
Péterfalvy Ödön lelkész, 1976 márc. 18.,
65 éves, Münchenben

CAFÉ-RESTAURANT «ENGELS»

keres azonnali belépésre
magyar anyanyelvű
elsősztályú főpincért
Rotterdami üzemébe.

Cím:

Stacionplein-Groothandelsgebouw

Tel. 010 - 119550

(Hr. Saris)

Hollandia

Dr. Dobay Kálmáné szül. Nagy Char-
Charlotte, 59 éves, 1976 március 26-án,
Münchenben

Dr. Fodor Gyula, 73 éves, 1976 márc. 18.
Budapestben

Svájcban:

Zajk Olga, 87 éves, Bernben

Hevér Margit, 60 éves, Bernben

Babinetz István, 61 éves, 1976 ápr. 4-én,
Genf/Salève-ban (baleset)

Pandur László, 1976 ápr. 4-én, Genfben
Germán Pál, 1976 ápr. 5-én Lausanneban

ANNA KIRÁLYI HERCEGNŐ

József Ferenc főherceg özvegye 1976-
ban Münchenben meghalt. Feldafingban
temették el a családi sírboltban, férje
és anak szülői, József főherceg tábornagy és Augusztia főhercegnő mellé.

Anna főhercegnő III. Frigyes Ágost
szász király leánya volt és 1924-ben
eskette meg József Ferenc főherceggel
Sibyllenortban, a szász király kastélyá-
ban a volt trónörökös, György szász
királyi herceg, jezsuita atya.

Budapestben a fiatal párt Horthy Mik-
lós kormányzó, a főhercegi családok és
Csernoch János hercegprimással az élén
a magyar kormány, országgyűlés és az
egész magyar társadalom képviselői
fogadták. A magyar előkelőségeken kí-
vül III. Frigyes Ágost szász király és
Ferdinánd bolgár király is résztvettek
a fogadáson.

Anna főhercegnő bámulatos gyorsasá-
ggal megtanult magyarul és attól kezdve
a magyar társadalom minden megmozdulásában résztvett férjével együtt. Házasságukat nyolc gyermekkel áldotta meg az Ég, kik közül az első, Margit főhercegnő még Magyarországon ment férjhez 1943 aug. 17-én Tihanyban Erba Odescalchi Sándor herceghez. A többi testvér szülőikkel együtt menekült a szovjet bevonulás elől a száműzetésbe, először Ausztriába, onnan Németországba és végül Portugáliába.

Anna főhercegnő utolsó éveit Svájcban és Németországban töltötte és súlyos betegségben halt meg 72 éves korában. Kedves, fiatalos megjelenését a kor és betegség ellenére is végig megőrizte. Nyolc gyermeke, huszonegy unokája és három dédunokája gyászolja, mindazokkal együtt, kik ismerték és szerették.

Példaképe volt a magyar édesanyáknak.

A Vatikán államban is emelkedett a benzín ára a lira árcsökkenése miatt. A szuper benzín ára 240, a normál benzín ára pedig 200 lira lett. Ugyancsak drágább lett a fűtőolaj is, literenként 120 lira.

Rövid hírek

Wolfenbüttelben egy 13. századi Psalteriumról, azaz zsoltáros könyvről magyar kutató megállapította, hogy az 1259-1261 között IV. Béla leánya, Árpádházi Szent Margit számára, magyar kódexíró műhelyben készült. A felfedezés nem csak Szent Margit életéhez közzölhet eddig ismeretlen adatokat, hanem a magyarországi kódexfestészetéhez is.

Libanon fővárosában, Beirutban több bombatalálat érte és leégett az apostoli nunciatura épülete. A nunciatus és munkatársai nem tartózkodtak a belvárosi épületben, hanem már korábban a hegyekben lévő nyári rezidenciába tették át székhelyüket.

Rómában 89 éves korában elhunyt Carlo Grani kardinális. Halálával a kardinális kollégiumnak már csak 117 tagja van. Egy esetleges pápaválasztáson pedig csak 99 kardinális vehetne részt.

Lengyelországból az 1975. év folyamán 68 misszionárius, 48 szerzetes, 2 világi pap, 7 szerzetes klerikus és 10 szerzetesnővér ment a missziókba. Közülük 31 Afrikába, 27 Latinamerikába, 9 Óceániába és egy Ázsiába. A lengyel misszionáriusok száma a tengerentúli országokban 1976 elején 930 volt.

Norvégiában emelkedik a katolikusok száma. Míg Oslóban a 2. világháború végén számuk mindössze 3 ezer volt, a legutóbbi statisztikai adatok szerint elérte a 10 ezret. Norvégiában két apostoli vikáriátus területén, tehát Közép- és Északnorvégiában a katolikusok száma mindössze 500.

VI. Pál pápa kinevezte a 41. Eucharisztikus Világkongresszus pápai delegátusát, James Robert Knox kardinális, az Istentiszteleti Kongregáció prefektusát. A Világkongresszus augusztus 1-6. között lesz Philadelphiában.

Az USA-ban időközben bemutatták az Eucharisztikus Kongresszus himnuszát, amelynek szövegét és zenéjét amerikai művészek szerezték. Külön zsűri bírálta el a pályázatra beérkezett több, mint 200 szerzeményt.

A délafrikai püspöki konferencia úgy határozott, hogy az ország 192 katolikus iskoláját megnyitják a színesbőrű gyermekek számára is. 1977-ig pedig egybeolvasztják Katolikus Intézet címen a fehér- és néger papjelöltek számára fenntartott két szemináriumot is. Az állami állásfoglalás valószínűleg nehézségeket támaszt a püspöki kar döntéséhez.

A leipzig St. Benno Kiadó most ünnepelte fennállásának 25 éves évfordulóját. Ez alkalomból kiállítás és konferenciát rendeztek 60 privát kiadó részvételével. A St. Benno Kiadó májusban

jelenteti meg a már közkedvelté vált egységes német ima- és énekeskönyv DDR-beli kiadását.

Londonban az új westminsteri érsek beiktatása és püspökké szentelése valóssággal ökumenikus eseménnyé vált. Az ünnepségeken 4 kardinális, 48 püspök, számtalan bencés apát és szerzetes, 14 anglikán püspök, továbbá a református, az ortodox és örmény egyházak képviselői voltak jelen. Ugyancsak résztvettek az ünnepségeken az angol pártok, a közélet képviselői és nagyszámú diplomata is. A püspökké szentelést Heim érsek, apostoli delegátus végezte.

Leo Tindemans belga miniszterelnöknek adományozták az idei aacheni Karl-díjat. A hírt örömmel fogadta a közvélemény. Megállapították: a keresztény Tindemans felismerte, hogy Európa egyesítése csak a közös szellemi alapokról indulhat el és valósulhat meg.

Tanzánia fővárosában, Dar Es-Salamban új otthonot alapít Teresa anya. Kongregációjának 1300 nővér tagja van és már minden kontinensen megtalálhatók. Indiában 67 lepratelepen, 28 gyermekotthonban, és 32 szegények otthonában tevékenykednek. Nemrég Jemenben és a Seychellen szigeteken telepedtek le.

Rómában a Domitilla és a Kallixtus katakomba közötti területen iskola építés közben a mélybe zuhant egy markológép. Az első vizsgálatok szerint többszintes, nagy kiterjedésű katakombát találtak így meg. Az építkezést azonnal abbahagyták és szakértők bevonásával folytatják az őskeresztény temetkezési hely feltárását.

Amerikában 18 neves teológus közreműködésével állították össze a Felhívókat Katekizmusát. A mű most a müncheni Kösel-Kiadó gondozásában németül is megjelent, Egy katolikus katekizmus címmel.

A Máltai Segélyszolgálat, amelyet a Máltai Lovagrend a Caritas-szal együtt 1953-ban hozott létre, Nyugatnémetországban 45 ezer tagot számlál. 90 német városban és községben végeznek mentő- és betegszállítás. 400 kórházban és aggod otthonában ápolnak betegeket, stb. 1961-76 között 40 ezer lányt és 3.500 fiút képeztek ki betegápolásra. 1974-ben pedig az NSZK-ban 130 ezer személyt részesítettek elsősegélyben.

Adeodat Mandics, szerzetesi nevén P. Leopold kapucinus atya boldoggá avatása a horvát katolikusok számára nagyjelentőségű esemény és ünnep volt. A páter 1886-ban Castelnouvóban született, de Páduában élt és tevékenykedett 1942-ben bekövetkezett haláláig. P. Leopoldot a kereszténység egységének buzgó apostolaként tisztelik.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1975 január 1-től

14.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk

közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)

Frongartenstr. 15.

9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is

14.— svájci frank, ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 25.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:

Ungarische Buchdruckerei, 9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 14.— svájci frank más országban ennek megfelelő valuta Egyes szám ára 1.20 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische Buchdruckerei, 9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei Sparkassa der Administration St. Gallen.

Bezugspreis jährlich: 14.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetések pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!